Cyan Magenta Yellow Black

ГАЗЕТА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Голос України

СУБОТА 26 квітня 2003 року

№ 81 (3081)

Фото Олександра ГОРДІЄВИЧА (Укрінформ).

У Вінницькому обласному краєзнавчому музеї відбулося обласне свято народного мистецтва «Великодня писанка». На ньому було представлено сотні писанок, зібраних у всіх районах області. У святі взяли участь дитячі студії та фольклорні колективи.

Великоднє привітання Голови Верховної Ради України

Дорогі співвітчизники!

Сердечно вітаю вас з днем світлого Христового Воскресіння.

Це свято в Україні завжди сприймалося як особливе, вистраждане Сином Божим, який самопожертвою приніс людству спасіння і воскрес, чим засвідчив торжество життя, перемогу добра над злом, дав надію. Тому така велика наша радість. Не випадково свято названо Великоднем.

Осягаючи його зміст, по-новому сприймаємо такі одвічні цінності, як мир, злагода, любов, милосердя. Серед марнот буття вони незгасними дороговказами навертають нас на шлях Істини. Великдень спонукає пройнятися прагненням у своїх намірах і вчинках слідувати заповідям Божим, керуватися праведними помислами, ідеалами правди, добра і справедливості. Орієнтуючись на них, неодмінно досягнемо загального духовного зростання. Нехай Бог допомагає нам у цьому сходженні.

Ми складаємо у цей день данину поваги Церкви, яка робить вагомий внесок у збереження і зміцнення духовних основ Української держави.

Бажаю вам, дорогі співвітчизники, щастя, здоров'я, благополуччя, віри і Господнього благословення на добрі справи.

Христос Воскрес!

Володимир ЛИТВИН.

ІСТОРІЯ ВЧИТЬ НАЩАДКІВ

Писанкарство, що таїться в генах

У Житомирському обласному краєзнавчому музеї зберігається колекція писанок — одна з найбільших і найдавніших в Україні. Деяким зразкам уже сто років. Перед Великоднем в обласному центрі експонувалася виставка «Арт-село-2003». Це був творчий звіт учасників проекту «Художній, культурний розвиток талановитих дітей сільської місцевості», що здійснювався на базі студії «Палітра» Будинку офіцерів. Обдаровані учні вивчали основи академічного малюнка, живопису, кераміки, комп'ютерної графіки. Виставка засвідчила, що увагу юних привернуло й писанкарство. Варто згадати минуле, порівняти...

(Закінчення на 5-й стор.).

КАРТИННА ГАЛЕРЕЯ

Феодосій Гуменюк (нар. 1941 р.)

Писанка. Всеношна (1990 р.)

Полотно, олія

ПОГОДА

Очікуються заморозки

У неділю та понеділок в Україні утримається прохолодна погода з опадами у вигляді дощу, подекуди, окрім південних областей, з мокрим снігом, уночі на більшій частині території України переважно без опадів.

Подальше зниження температури повітря вночі 27 квітня в Україні, а 28 квітня у північно-східній частині до 0—6° морозу (на решті території 2—7° тепла), 27 квітня на півночі Лівобережжя місцями 8—10° морозу; вдень в Україні до 4—10° тепла, у південних, а 28 квітня і в західних областях 9—15° тепла.

Завтра в Києві та області вночі переважно без опадів, удень та впродовж 28 квітня часом дощ, подекуди з мокрим снігом. Очікується подальше зниження температури повітря вночі до 1—6° морозу, вдень до 4—9° тепла; 28 квітня температура повітря дещо підвищиться.

МЗС застерігає

МЗС України рекомендує українським громадянам утриматися від поїздок до країн, де реєструється і розповсюджується вірус атипової пневмонії. Зовнішньополітичне відомство просить українських громадян звернути увагу на це попередження. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, нині в 27 країнах зареєстровано понад 4200 випадків захворювання на атипову пневмонію, з них 251 закінчилися смертю.

Сьогодні 17-та річниця Чорнобильської катастрофи

ТАЄМНИЦІ І СКЛАДНОЩІ ГІРКОГО ВІДЛУННЯ

Чому все-таки сталася та страшна техногенно-екологічна планетарна катастрофа? Як краще і скоріше подолати її наслідки, захистити потерпілих від неї? Пошук відповіді на ці складні й болючі запитання щороку особливо пожвавлюється у квітні, напередодні сумної і трагічної події, яка сталася 26 квітня 1986 року. Серед численних цьогорічних заходів найпомітніша — парламентські слухання «17-та річниця чорнобильської катастрофи. Досвід подолання», котрі відбулися 14 квітня. Їх учасники віддали данину пам'яті і шани тим, хто, приборкуючи радіаційну стихію, пожертвував собою, пішов із життя чи втратив здоров'я, постраждав. Водночас Верховна Рада зосередила увагу на проблемах подолання страшних наслідків небаченої досі ядерної аварії, які зачіпають практично кожну нашу сім'ю, кожного українського громадянина.

(Закінчення на 3-й стор.).

На знімках Анастасії СИРОТКІНОЇ. Цуценята, що граються з охоронцем, становлять рівно половину постійного «населення» Прип'яті. Крім них, на КП живуть їхні батьки, що не потрапили в кадр. Дерево біля під'їзду багатоповерхівки отримало «право на життя» завдяки аварії.

29 квітня розпочнеться офіційний візит делегації Верховної Ради на чолі з її Головою до Великої Британії. Професор, член-кореспондент НАН України Володимир Литвин напередодні візиту поділився з читачами «ГУ» своїм баченням розвитку двосторонніх відносин

Реальний фундамент для подальшого поступу

З історії українсько-британських відносин

Велика Британія й Україна знаходяться в різних частинах Європи — відповідно на північному заході та південному сході. Сьогодні відстань між Києвом і Лондоном пасажирські літаки долають приблизно за дві години. А тисячу років тому, коли між двома країнами почалися перші контакти, це займало незрівнянно більше часу — напевно, місяці. Останнє доводить: взаємні зв'язки були потрібні вже нашим предкам. Вони спілкувалися попри величезні простори й небезпечні шляхи, що пролягали між ними. Це засвідчує, зокрема, друге місце, яке слідом за німецькими денаріями посідають англійські пенні в скарбах монет, знайдених на території Давньої Русі.

Самобутнє минуле, висока культура та захоплююча міфологія найдавнішого населення Англії — кельтів, їх нерівна, але героїчна боротьба проти римського нашестя привертали увагу й симпатії в Україні. Мабуть, про це свідчить і цікава, але поки що не доведена теорія українського правознавця, історика й політичного діяча Сергія Шелухина про кельтське походження Русі.

(Продовження на 2 стор.).

У НОМЕР

Після схвалення парламенту — референдум

Після того, як Верховна Рада затвердить закон про внесення змін до Конституції України, відбудеться всеукраїнський референдум. Про це заявив на прес-конференції у Києві Президент України Леонід Кучма. «Я переконаний, що референдум буде, якщо ми рухатимемося згідно з Конституцією», — сказав він. Глава парламенту наголосив, що референдум може відбутися лише після того, як закон про політичну реформу буде прийнято конституційною більшістю парламенту. Л. Кучма відзначив, що політичну реформу в Україні має бути здійснено до президентських виборів 2004 року.

Президент також повідомив, що попросив Генерального прокурора припинити всі кримінальні справи щодо ЗМІ, які публікували матеріали проти нього; висловив упевненість, що буде створено тристоронній газовий консорціум, до якого також увійдуть європейські країни. І що в Україні є всі підстави вплинуть досягти домовленості з МВФ про відновлення співробітництва.

Потрібна спільна оцінка

Заступник Голови Верховної Ради України Олександр Зінченко зустрівся у Варшаві з Маршалком Сейму Республіки Польща Мареком Боровським. Як повідомили в Інформаційному управлінні Верховної Ради, сторони обговорили питання вшанування пам'яті загиблих під час трагічних подій на Волині 1943—1944 років, а також організаційних аспектів проведення першого (інавгураційного) засідання Міжпарламентської асамблеї України і Республіки Польща.

Співрозмовники дійшли згоди стосовно потреби вироблення спільної оцінки цих подій та домовилися підготувати проект заяви Міжпарламентської асамблеї до середини червня цього року. О. Зінченко, зокрема, зазначив, що процес підготовки спільної заяви значно складніший, ніж коли б було ухвалено відповідні заяви парламентами обох країн. «Але це крок до порозуміння двох народів», — сказав він.

За словами М. Боровського, «війна не може бути виправданням для конкретних осіб, які вчинили злочинні дії», «і ми бажаємо, щоб український політикум також засудив ці злочини».

У програмі дводенного робочого візиту делегації Верховної Ради на чолі з Олександром Зінченком до Польщі — зустрічі з лідерами впливових політичних партій, заступником держсекретаря канцелярії президента РП Анджеєм Майковським, президентом столичного міста Варшава Лехом Качинським.

Прем'єр відвідав Москву

Учора Прем'єр-міністр України Віктор Янукович узяв участь у засіданні Ради глав урядів держав—учасниць СНД. Перебуваючи в Москві, він мав робочу зустріч з Прем'єр-міністром Киргизії Миколою Танаєвим. Також український прем'єр зустрівся з керівництвом Опікунської ради Фонду підтримки російської космонавтики, зокрема з першим заступником голови ради Петром Родіоновим. На цій зустрічі В. Януковичу було вручено громадський орден двічі Героя Радянського Союзу, «Заслуженого льотчика-випробувача СРСР», льотчика-космонавта СРСР Георгія Берегового.

До складу української делегації також входили державний секретар з питань європейської інтеграції Міністерства закордонних справ Олександр Чалий, уповноважений України з питань СНД Василь Роговий, заступник державного секретаря Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції Володимир Безрученко.

СЬОГОДНІ ЧИТАЙТЕ:

Реальний фундамент для подальшого поступу

Володимир ЛИТВИН, Голова Верховної Ради України, професор, член-кореспондент Національної академії наук України

(Початок на 1-й стор.).

Уже на порозі X ст. в англосаксонських джерелах з'являються відомості про Русь. Зі свого боку, Нестор — автор Повісті временних літ («Літопису руського») знав про бурхливі події, які вирували на далекому Альбіоні. Він писав, що Яфет «взяв і острови», серед яких назвав Британію, розповідав, що по морю Варязькому «сидять варяги... на захід — до землі Англійської».

Ці свідчення декому здавалися ризикованими, доки уродженець Києва і професор Одеського університету, згодом академік М. Алексеєв не вказав на механізм встановлення контактів між давньою Британією та Київською Руссю — через Скандинавію й Візантію. Справді, наші землі — за історичними мірками — одночасно зазнали нашестя варягів (норманів). Східні слов'яни на зламі першого тисячоліття нашої ери зберегли власну самобутність. А тодішньому населенню Англії довелося зазнати гіршого — воно було колонізоване норманськими завойовниками.

«Хроніка Адама Бременського» повідомляє про перебування при великокняжому київському дворі Ярослава Мудрого синів англосаксонського короля Едмунда Залізнобокого, який загинув у 1016 р., під час нашестя датських військ Канута, що завоювали Англію.

Ще через півстоліття дочка останнього англосаксонського короля Гаральда — Гіта перебралася в Данію, до двору короля Свена II — зятя Ярослава Мудрого. Заручившись із Володимиром Мономахом, вона, вірогідно у супроводі численного почту, поїхала далі на Схід. Понад три десятиліття — у 1074—75 рр. — Гіта була Великою княгинею Київською. Про дружину Володимира Мономаха розповідається не лише в описах подорожей завойовників Англії — норманів до Київської Русі. Пам'ять про неї збереглася й у давньоірландських сагах («Сага про Інгвара-мандрівника», «Едмундова сага» та ін.). У сім'ї Великого князя Київського шанували родинні пам'ять і традиції Гіти. Сина її і Володимира Мономаха — Мстислава на честь англійського короля-діда називали й Гаральдом.

У X—XIII століттях співробітництво між державами підтримувалося значною мірою через шлюби і родинні зв'язки їхніх правителів. У цей історичний період між володарями Київської Русі, Британії та Скандинавії (про них ідеться разом тому, що нормани неодноразово вторгалися в Британію, оволодіваючи її королівським престолом) було укладено 13 шлюбів. Співробітництво між Руссю та Британією значною мірою реалізовувалося в торгівлі, але не обмежувалося нею. Англосакси, які залишали острів, наймалися не тільки на військову службу до армії Візантії. Вони, як з'ясував М. Алексеєв, опинялися й у руських дружинах. Є історичні відомості про існування шотландського монастиря і церкви у XII ст. в Києві.

Монголо-татарське нашестя, спочатку відрізавши Русь від морських шляхів до Середземномор'я, а потім і зовсім поневоливши її, перешкодило налагодженню стосунків з Британією, як і з іншими країнами Західної Європи. В ті важкі часи можна було говорити лише про спорадичні, часом через посередників, торговельні зв'язки українських земель з Англією. Згодом їх розвитку заважає Польща. І все ж англійське сукно, яке з XIV ст. вивозиться на зовнішній ринок, надходить в українські землі, особливо активно в XVI—XVII століттях. З другого боку, через Велике князівство Литовське з XV ст. здійснюється експорт збіжжя та деревини Балтійським морем з України до Британії. Флот, що був одним з головних чинників, які забезпечували розвиток та могутність острівної держави, будував свої фрегати з деревини. Надходження її різновидів, зокрема корабельної, з багатих тоді на ліси українських земель через польський Гданськ було, за сучасною термінологією, однією з важливих статей англійського імпорту і сягнуло особливого розмаху в XV столітті.

Історики також пишуть про прориви окремих українців в університети Британії. У більш пізні часи, за їхніми даними, Юрій Немирич, відомий у середині XVII ст. в Україні, Польщі та Швеції автор політичних і теологічних трактатів, вчився в Кембриджі й Оксфорді. Іще один українець — Семен Десницький з Ніжина — у 1767 р. закінчив університет у Глазго, захистивши магістерську й докторську дисертації.

Природно, що звістки про Україну та події, що відбувалися на її землях, надходили до Англії, яка після Столітньої війни активізує діяльність на міжнародній арені. З донесень англійського посольства в Стамбулі, а також історичних праць, зокрема «Всесвітньої історії турків» (1603), на Островах дізнавалися про козацькі морські походи Чорним морем до Анатолії. Англійські урядові кола цікавилися козаками як можливими союзниками у конфлікті Британії з європейськими католицькими державами.

Ідеться насамперед про середину XVII ст., коли в Європі практично одночасно відбулися знакові події, які вплинули на весь подальший перебіг історичного розвитку. На заході континенту відбулася Англійська революція, очолювана Олівером Кромвелем, на сході — Українська революція під проводом Богдана Хмельницького. Відповідно в Англії зріс інтерес до Української козацької держави. Британські газети досить компетентно інформували про тодішнє становище в Україні. «Бриф релейшн», наприклад, 16 жовтня 1649 р., досить докладно описуючи облогу Збаража та битву під Зборовом, подала повний текст Зборівського договору, який ще кілька віків потому залишався невідомим українському читачеві.

Обізнаність зі становищем в Україні засвідчив і лист, направлений з Британії Б. Хмельницькому (наводиться в записках краківського міщанина М. Голінського 1649 р.). В Англії з великою пошаною ставилися до керманича Української держави. Він характеризується як «божою милістю генералісимус війська і стародавньої грецької релігії й церкви, володар всіх запорозьких козаків, страх і знищувач польської шляхти, завойовник фортець, викорінювач римських священиків, переслідувач язичників, антихриста та іудеїв». Визначний історик І. Крип'якевич висловлює припущення, що з цим листом звернувся до Хмельницького Олівер Кромвель. Сучасники й дослідники європейської історії, природно, вдавалися до аналогій між діяльністю видатних діячів Британії та України — О. Кромвеля та Б. Хмельницького. Є відомості, що у 1656 р. О. Кромвель намагався встановити дипломатичні зв'язки з Україною.

Відомі факти — щоправда, поодинокі — перебування англійців в Україні в ті буремні роки. В заснованому 1632 р. Київському колегіумі навчався син шотландського генерала Патрика Гордона, який перебував на службі в російській армії, — Григорій. Патрик Гордон (1635—1699) — відомий інженер-фортифікатор, був одним з керівників будівництва укріплень Старої Києво-Печерської фортеці в 1679 р., моста через Дніпро. Він керував також зміцненням укріплень Чигирина в 1677—1678 рр. під час загарбницьких походів Туреччини.

Патрик Гордон залишив щоденник, в якому розповів про обрання гетьманом Мазепи (25 липня ст. ст.) 1687 р. (наводимо із скороченнями):

«Близько 10 год. з великого табору прибув генералісимус із боярами й визначними людьми перед військом. Вони перейшли через сторожу, подалися до шатра, де була урядження каплиця, наказано принести всі інсигнії гетьманської гідності... На рівнині вже годину стояло майже 800 козаків на конях, 1200 — без коней...

Після молитов, що тривали близько чверть години, всі вийшли з шатра, а також винесено інсигнії і знову покладено на стіл. З черги генералісимус вийшов на лавку і сказав козакам, що царі, згідно зі старим звичаєм, дозволили їм вибирати вільними голосами гетьмана... Спочатку запанувала коротка тиша, але згодом почулися голоси, що хочуть вибрати Мазепу. Це скоро поширилось, і всі почали кричати, що хочуть Мазепу на гетьмана. Деякі назвали якогось Борковського, але згодом затихли. Генералісимус запитав визначних козаків, кого вони хотіли б мати за гетьмана. Усі одноголосне відповіли, що хочуть Мазепу. Після того на лавку став думний дяк і голосно прочитав текст присяги, на яку всі присягнули. Щойно гетьман склав присягу.., принесено книжку зі статтями, під якими гетьман і визначні козаки підписалися».

Зацікавленість у подіях на Україні посилювалася в міру того, як спільними російсько-українськими зусиллями було ліквідовано турецько-татарське панування в Північному Причорномор'ї. Англійці уважно спостерігали за процесами в українських землях, зокрема зміною їх статусу і ставленням до цього з боку тутешнього автохтонного населення. Не в останню чергу такий інтерес прояснювався входженням цих територій до складу Росії, яка, значно просунувшися на південний захід і вийшовши на береги Чорного моря, ставала головним конкурентом Англії на Балканах, у Середземномор'ї та на Близькому Сході.

Правлячі кола хвилювало територіальне розширення й зростання міжнародного впливу Російської держави. Відповідно у Британії пильно стежили за розвитком пов'язаних з цим подій. Ідеться і про поразку Карла XII та Мазепи у 1709 р. під Полтавою, і про дії прихильників останнього, і про поведінку більшості козацької старшини, і про настрої українського населення. Збиралися відомості про діячів, які відстоювали незалежність України, підтримувалися певні зв'язки з П. Орликом, який перебував у еміграції. Разом з тим, в останні десятиліття XVIII ст. британський уряд виступав з демаршами проти переслідування у Польщі некатолицького населення.

Уродженці Британських островів зробили свій внесок і у зміцнення російсько-українських причорноморських володінь, зокрема в Криму. В роки Кримської (1854—1856 рр.) і Другої світової війни жорстокі бої відбувалися в районі Меккензієвих гір. Своєю назвою ця місцевість зобов'язана адміралові Ф. Ф. Меккензі, який в 1783—1786 рр. командував Чорноморським флотом. Шотландець Томас Меккензі з 1765 р. служив на російському флоті, був учасником Чесменської битви. З 1783 р. у чині контр-адмірала його відряджено на Чорноморський флот, брав участь у його становленні. Після приєднання Криму до Росії Г. Потьомкін віддав наказ віце-адміралу Ф. Клокачеву про небхідність увійти у зручну бухту і розпочати спорудження укріплень. Безпосередньо розбудовувати Севастополь стали вже після указу Катерини II від 10(21) лютого 1784 р. — «Устроить крепость большую Севастополь, где ныне Ахтиарь». Тоді командування ескадрою обійняв уже Томас (Фома Фомич) Меккензі.

Попри прикру сторінку у взаєминах з Англією, пов'язану з Кримською війною — найбільш масштабним військовим зіткненням, що мало місце на українських землях у період між наполеонівськими війнами та першою світовою війною — інші британці також залишили свій, так би мовити, матеріальний слід у Причорномор'ї. Досвідчені фахівці з берегового будівництва брали участь у зведенні споруд у Криму, зокрема Севастополі. В районі Ушакової балки є пам'ятка архітектури — руїни акведука, проект якого був розроблений у 1834 р. інженер-полковником Джоном Уптоном (Іваном Івановичем), англійцем, який був на службі в російській армії. Він — автор відомої в Севастополі Графської пристані, проектів доків, водогону на Корабельній стороні. Є дані, що Уптон був автором проекту Морського зібрання (не збереглося — навпроти пам'ятника П. Нахімову), у співавторстві — приміщення Морської бібліотеки (від нього залишилася Башта вітрів). Англієць Х. Саймур, який відвідав Севастополь у 1854 р., писав про Уптона: «... він залишив пам'ятники, якими ми можемо пишатися». Син Уптона — Самуїл — до 1841 р. був головним архітектором Севастополя. Сам Джон Уптон, не бажаючи брати участь у Кримській війні, залишив Росію в рік її початку. Відомо, що його нащадки жили в Севастополі до початку XX століття. На старому міському кладовищі поховано його онука, який помер у 1904 році.

Дедалі важливіше місце у розвитку україно-британських зв'язків посідає гуманітарна сфера. Вже події другої половини XVII ст. викликають появу видань, у яких також ідеться про Україну: «Історії польської війни» П. Шевальє в перекладі Е. Брауна (1672), всесвітньої географії П. Гейліна (1666), книжки Е. Теллоу «Давня і сучасна Московська держава» (1698), праць істориків Р. Ноуза і П. Ріко. У поемі «Гюдібрес» С. Батлер із симпатією згадував про українських козаків. У XVIII ст. в Англії дізнавалися про Україну з публікацій перекладу творів Боплана, праць Дж. Белла, Д. Пері, Д. Джеймса, Д. Маршалла, Е. Кларка (XVIII —поч. XIX ст.).

На початку XIX ст. на острови завітали мелодії українських пісень — у Лондоні побачило світ видання «Російський трубадур, або збірка українських та інших національних мелодій». Опубліковане у 1816 р., воно стало першою у позаслов'янському світі словесно-нотною публікацією українських пісень, яка вміщує лірику та пісні танцювального характеру з переважанням козачкової ритміки. Упорядником збірки та її перекладачем був Бенджамін Бересфорд (1750—1819). Тоді ж перший перекладач українського художнього слова Дж. Борроу знайомив англійську аудиторію і з піснями-баладами.

У 1841 р. автор рецензії на відомий збірник українських пісень М. Максимовича вмістив у своєму відгуку переклад кількох народних дум і пісень. Пізніше друкуються огляди збірника чумацьких пісень І. Рудченка, історичних пісень В. Антоновича й М. Драгоманова, студій про бандуриста О. Вересая. З'являються інші фольклорні публікації — інтерпретації й переклади українських казок. Активну діяльність розгортають перші англійські українознавці В. Морфілл і В. Ролстон. Українознавча тематика вперше вводиться до «Британської енциклопедії».

У свою чергу, в XIX — на початку XX століття, коли український народ швидкими кроками йшов до перетворення на сучасну політичну націю, різко зростав його інтерес до багатої британської літератури. Це знайшло глибокий відгук в апостола й пророка українського відродження Тараса Шевченка. У передмові до «Кобзаря» 1847 р., наголошуючи на необхідності створення високохудожніх праць, які правдиво змальовували б життя народу, він посилався на приклад Роберта Бернса, стверджуючи: «А Бернс усе-таки поет народний і великий...»

Знайомство Тараса Григоровича з літературою Британії аж ніяк не обмежувалося творчістю великого шотландця. 11 грудня 1847 р., невдовзі після прибуття у перше заслання (до Орської фортеці), Шевченко просить А. Лизогуба надіслати серед іншого конче потрібного переклад російською історичних драм Шекспіра. («Якщо найдете в Одесі Шекспіра, перевод Кетчера... то пришліть ради розп'ятого за нас, бо єй богу, з нудьги одурію»). Одержавши посилку, він 7 березня 1848 р. дякував: «Сьогодні неділя, на муштру — не поведуть. Цілісінький день буду переглядать твій подарунок щирий, мій єдиний друже, переглядать і молитись, щоб бог послав на довгі дні тобі такую радість, як послав він мені через тебе. Перелічив, передививсь, все, все до крихітки ціле. І Шекспір, і папери, і фарби, і цизорик, і карандаші, і пензлі, все цілісіньке!» Поет — зазначає, посилаючись на свідчення його сучасників, О. Кониський, — «добре знав твори Байрона і Шекспіра, студіював їх пильно і часто говорив цитатами з них».

Іван Франко, як і його геніальний попередник і вчитель, глибоко шанував Бернса. Вищою оцінкою в устах Франка було порівняння шотландського поета з самим Шевченком. Характеризуючи початок творчості Тараса Григоровича, великий Каменяр писав: «Раптом в 1840 р. появилася фігура, що не має паралелі в світовій літературі, — за виїмком хіба Роберта Бернса». Франко поклав багато часу й праці, щоб ознайомити українців з кращими зразками поезій Бернса.

Таким само було ставлення до великого сина шотландського народу і Лесі Українки. Вона називала серед тих народних поетів, хто «засвоїв не тільки ідеї, а й саму форму народної поезії», Бернса, Шевченка й Кольцова. А коли її старший брат Михайло Косач розповів про задум видати українською мовою антологію кращих зразків світової літератури, Леся Українка вважала за потрібне включити до цього зібрання поезії Р. Бернса. Вона наполягала й на тому, щоб переклад було здійснено справжніми знавцями англійської мови. Через десятиліття — у 1898 і 1900 рр. — з допомогою Івана Франка вийшла друком частина перекладених Павлом Грабовським поезій народного шотландського поета. Звичайно, йшлося і про те, що антологія міститиме твори багатьох класиків англійської літератури, вже так чи інакше відомих українському читачеві.

Перший почав знайомити з їх творчістю М. Костомаров. Його увагу привернули передусім В. Шекспір, Дж. Байрон, П. Б. Шеллі, які протягом усього XIX ст. залишалися головними об'єктами зацікавлення чільних представників української інтелігенції. В одному з перших україномовних видань «Сніп» (1841 р.) під псевдонімом Ієремія Галка майбутній великий історик надрукував частину перекладів з «Єврейських мелодій» Байрона. Інша, заборонена духовною цензурою, прочекала ще піввіку. Багато з англійського фольклору й літератури перекладали відомі постаті української культури — П. Куліш, М. Старицький, П. Свєнціцький, Ю. Федькович, Л. Українка і, звичайно, І. Франко.

Серед діячів українського відродження XIX століття, які глибоко цікавилися творчістю й досвідом відомих представників англійської науки та застосовували її методи у власних дослідженнях і діяльності, слід вказати на вже згаданого М. Костомарова. Видатному українському вченому та ідеологу була близька схильність одного з найпопулярніших англійських істориків Т. Б. Маколея до політичної практики й політичного аналізу явищ минулого та сучасного життя. Сучасники порівнювали українського й англійського істориків, посилаючись на спільне в їх підході до наукової методики та громадсько-політичну активність. Дослідники знаходять у їхній творчості початки нинішньої політології.

Взаємний інтерес представників Британії та України розвивався досить плідно, збагатившись у другій половині XIX століття новими напрямами співпраці. Це пояснювалося змінами носіїв спілкування. З українського боку активну роль у ньому відігравав М. Драгоманов. У листопаді 1873 року він, зокрема, виступає зі статтею «Діяльність Київського відділу Російського географічного товариства і останній співець України», де ідеться про українських діячів культури, зокрема М. Максимовича, П. Чубинського, І. Рудченка, П. Куліша, М. Лисенка, О. Вересая. Діяльно співпрацюючи в англійській пресі, М. Драгоманов розповідав не лише про культурні здобутки й поточне життя українського народу, а й про його історичні прагнення. Сама можливість виступів визнаного ідеолога українського визвольного руху в британській пресі свідчила про зростання симпатій та зацікавленості англійської громадськості до проблем України. На відміну від політичного, на культурологічному рівні вона розглядалася як цілком самобутнє етнокультурне утворення з давніми історичними традиціями, звичаями, мовою.

5 травня 1877 року в періодиці Британії побачила світ перша стаття про Т. Шевченка — «Південноросійський поет» невідомого автора. Глибокий аналіз творчості Т. Шевченка здійснював і відомий англійський славіст Вільям Річард Морфілл (1834—1909). Відомі славісти Ф.-П. Марчанні і Р. Морфілл ознайомили англійського читача з тритомною антологією української літератури, представленою творами І. Котляревського, П. Куліша, О. Стороженка, М. Вовчка, А. Кримського, І. Франка, С. Руданського та ін.

Зростання інтересу до українців та їхніх визвольних устремлінь знайшло предметний вияв у творах англійської літератури, популярних на Британських островах і далеко за їх межами. До найбільш показових прикладів цього належить широковідома книга письменниці Етель Ліліан Войнич (Буль) «Овід», створена під впливом зустрічей з відомим народником Сергієм Кравчинським та його діяльності. Уродженець села Новий Стародуб Херсонської губернії, емігрувавши з Росії, вважав за свій обов'язок розповісти про товаришів, які загинули чи вистояли у нерівному двобої з самодержавством. Обраний ним письменницький псевдонім «Степняк» став постійним нагадуванням про батьківщину — безкрайній український степ.

Книгу Степняка-Кравчинського «Підпільна Росія», яка привернула неабияку увагу зарубіжної громадськості й була перевидана в кількох країнах Європи, склали «Профілі» — нариси про соратників у революційній боротьбі. Серед них помітне місце займали українці. «У нашій партії, — писав він, — Степанович був організатор; Клеменц — мислитель; Осинський — воїн; Кропоткін — агітатор; Дмитро ж Лизогуб був святий». Пізніше Л. Толстой, глибоко вражений особистістю чернігівчанина Д. Лизогуба (сина Шевченкового друга), відтворить те, що він дізнався про нього з книги «Підпільна Росія» в оповіданні «Божеское и человеческое». «Підпільною Росією» захоплювалися французькі класики Е. Золя й А. Доде.

Е. Войнич, яка два роки прожила в Росії, чимало спілкувалася з Степняком-Кравчинським, який з 1880-х років мешкав у Англії. На неї справляли величезне враження не лише його талановита книга, а й невтомна громадська діяльність в еміграції. Зусиллями Степняка-Кравчинського в Лондоні було розпочато видання журналу «Свободная Россия», створено «Товариство друзів російської свободи», у 1891 році засновано «Фонд вільної російської преси», який мав продовжити справу О. Герцена. Життя і творчість С. Степняка-Кравчинського надихнули англійську письменницю на створення безсмертного «Овода». І хоча його дію перенесено в Італію, з революційним рухом якої, до речі, також був безпосередньо зв'язаний Степняк-Кравчинський, в образі головного героя роману, на думку дослідників, проступають вплив і риси яскравої особистості уродженця України.

А сама Е. Войнич залишилася пропагандисткою українського до кінця свого довгого, майже столітнього життя. Опанувавши українську мову, вона на початку XX століття опублікувала в перекладі англійською україн-

(Закінчення на 4-й стор.).

Уродженці Британських островів зробили свій внесок і у зміцнення російсько-українських причорноморських володінь, зокрема в Криму

Реальний фундамент для подальшого поступу

(Початок на 1—2-й стор.).

ські народні пісні й поезії Т. Шевченка, нарис про його життя і творчість. Етель Войнич підтримувала зв'язки і з видатними українськими діячами, які жили і боролися на західноукраїнських землях. У 1895 році англійська письменниця відвідала Львів, де зустрічалася з І. Франком, а також з М. Павликом, з яким після цього листувалася. Той інтерес вона зберегла до кінця своїх днів. Наприкінці 50-х років XX століття Войнич зустрілася з українськими письменниками В. Козаченком і Ф. Маківчуком у Нью-Йорку, куди переїхала жити.

«Капіталістична майстерня» світу Англія встановила досить значущі для України економічні зв'язки з нею після скасування кріпосного права. В другій половині XIX ст. вона цікавилася вже не лише українським збіжжям і портами, звідки зерно йшло на світові хлібні ринки. Британські підприємці й фінансисти одними з перших на Заході зрозуміли значення промислового Півдня в економічній системі Росії, нарощуючи інвестиції у бурхливо зростаючу промисловість цього регіону. Зробивши помітний внесок на початковому етапі її індустріалізації у становлення фабричного виробництва тканин у центрі Росії, Англія значно більше сприяла розвитку тих галузей промисловості в Україні, які активно розвивалися у Великобританії — машинобудування й чорної металургії.

Піднесення другої хвилі англійського підприємництва в Росії, у тому числі в Україні, припадає на кінець 90-х рр. XIX — початок XX століття. Саме тоді британський капітал починає активно цікавитися нафтовими родовищами українського Прикарпаття, що перебувало під владою Австро-Угорщини.

У 1869 р. англійський підприємець Дж. Юз заснував «Новоросійське товариство кам'яновугільного, залізоробного і рейкового виробництва», яке у 1871 р. ввело в дію металургійний завод на Донбасі (до 1924 р. робітниче селище при заводі іменувалося Юзівка). Підприємство працювало на місцевому вугіллі та залізній руді Криворіжжя. Наприкінці століття воно стало одним з найбільших металургійних заводів, відіграючи помітну роль у будівництві залізниць і створенні потужного машинобудування в Україні, до чого Англія виявляла значний інтерес.

У кінці XIX — на початку XX ст. до Англії активно експортували українське збіжжя та цукор; до першої світової війни вона була в числі головних імпортерів цієї продукції. В той час починають функціонувати консульства і віце-консульства Великобританії у південних містах Росії — Одесі, Києві, Севастополі. Головним їх завданням було відстеження торговельно-економічного потенціалу півдня Росії, захист інтересів англійських підприємців. Водночас англійський капітал зміцнив свої позиції і у найпривабливішій тоді галузі економіки українських земель, які входили до складу Австро-Угорщини, — нафтовидобувній промисловості Галичини.

В кінці XIX — на початку XX ст. загострюються соціальні суперечності в усій Росії, у тому числі в Україні. Наростала революційна хвиля, чимало діячів визвольного руху емігрували до Великобританії, яка традиційно надавала їм притулок. Деякі революційні організації проводили там свої зібрання. Так, місцем проведення заключної частини II з'їзду (1903 р.), а також III (1905 р.) і V(1907 р.) з'їздів РСДРП було обрано Британію. Прості люди країни з симпатією ставилися до трудящих Росії, які виступали проти деспотизму й царського гноблення. Англійське суспільство продовжувало виявляти значний інтерес до подій в Росії, який посилився після 1905 року.

Відповідно в депешах англійських дипломатів до Лондона дедалі більше місця відводять інформації про страйковий рух на півдні Росії і повстання на Чорноморському флоті. Після поразки повстання на панцернику «Потьомкін» дехто з революціонерів, зокрема один з організаторів повстання Ф. Матюшенко, емігрували до Англії. Всього там зібралося 35 моряків з легендарного корабля. На їх честь у робітничому кварталі Лондона Уайтчепелі відбувся мітинг, на якому 10 тис. англійських робітників вітали учасників повстання.

Україна продовжувала бути об'єктом дослідження британських науковців. До її історії звертався Дж. Рафалович, який у 1914 р. під прізвищем Бедвіна Сендса видав працю «The Ukraine», а також переклад праці М. Грушевського під назвою «Історична еволюція українських проблем» (1915 р.). Велике і перспективне значення у розширенні знань про Україну мало створення у тому самому році в Лондонському університеті наукового осередку, згодом Інституту славістичних і східноєвропейських досліджень. Значна роль у цьому належала Роберту Сітон-Уотсону.

У 1917 р. Центральна Рада припустилася серйозних похибок, обираючи союзників на міжнародній арені. В пошуках тих, хто визнав би її суб'єктом зовнішньополітичної діяльності, вона робила вибір між недавніми союзниками і противниками Росії. В ширшому плані це був вибір між збереженням Східного фронту проти Німеччини і його ліквідацією.

Такий вибір безпосередньо зачіпав життєві інтереси Антанти і її провідної політичної сили — Британії, що прагнули знайти в Росії сили, які б продовжили існування Східного фронту. Після Жовтневої революції та фактичного виходу Росії з війни надії Антанти деякий час пов'язувалися з Україною. Наприкінці 1917 р. союзники вирішили надати допомогу Центральній Раді, водночас не йдучи на визнання незалежності України, що означало б розчленування Росії, яка продовжувала вважатися союзником Антанти.

Під впливом загальних настроїв найширших мас, які прагнули припинення війни, що більш як три роки кривавила українські землі, а також не в останню чергу через те, що віддаленість армій Антанти від України не дозволяла союзницьким арміям надати безпосередню військову підтримку Центральній Раді, вона підписала мирні політичний та економічний договори з Німеччиною, що спричинило різке засудження англо-франко-американської воюючої коаліції. Прихильність німців до Центральної Ради виявилася короткочасною, а її зовнішня політика фактично програла на всіх напрямах. Такі кроки Центральної Ради дали привід для тверджень про те, що український рух є «німецьким витвором», до яких широко вдавалися претенденти на українські землі. Додаткові аргументи щодо цього надало їм і правління П. Скоропадського, який прийшов до влади за сприяння німецьких окупаційних військ.

Повалення гетьманського режиму не призвело до зміни поглядів Антанти на незалежність України. Блок-переможець з недовірою ставився до урядів Директорії УНР, надаючи фінансову та військову допомогу російським білогвардійським силам. Поділяючи ці позиції, англійський прем'єр-міністр Девід Ллойд-Джордж разом з тим виявився найбільш реалістичним політиком, виступивши рішучим прихильником скасування економічної блокади і налагодження торговельних відносин з Радянською країною, до складу якої входила більша частина українських земель, об'єднана в УСРР. Скасування блокади реально і відчутно полегшувало їхнє становище, створюючи можливість відбудови й розвитку зруйнованого війнами господарства.

Певне значення в цьому сенсі мало й визнання Англією (1 лютого 1924 р.) СРСР. Такий крок, здійснений однією з найважливіших західних держав, підтримало у тому ж таки році 13 інших країн. Окремі англійські фахівці й фірми брали участь в індустріальних перетвореннях в Україні, зокрема спорудженні знаменитого Дніпрогесу. У цей період розширилося й знайомство українців з англійською культурою. В Україні перекладають твори Шекспіра, Байрона, Дефо, Свіфта, Скотта, Діккенса, Дойля, Уеллса, Войнич, Стівенсона, Конрада, Шоу, Кіплінга.

Показовою виявилася і позиція уряду Д. Ллойд-Джорджа в західноукраїнському питанні. Проголосивши своєю метою розмежування на Сході Європи за етнічним принципом, що виключав насильницьке приєднання до Польщі «історичних територій», якими вона володіла до XVIII ст., Форін офіс (Міністерство закордонних справ) виступив з так званою «нотою Керзона». Схвалена за наполяганням Англії Паризькою мирною конференцією 1919—1920 рр., вона фактично заперечувала анексію Східної Галичини й Волині. Протягом кількох років голова британського уряду стримував курс інших держав антантівсько-американської коаліції на задоволення вимог Варшави, яка за підтримки Антанти захопила силою західноукраїнські землі і прагнула закріпити це загарбання за допомогою сумнівних міжнародно-правових актів. Це сталося вже у березні 1923 р., після того, як відомий англійський політик восени 1922 р. втратив прем'єрську посаду.

Але й після того англійська громадськість не переставала перейматися долею західноукраїнських земель. Це виявилося й у Лізі Націй, коли обговорювалося східногалицьке питання, і — особливо наочно — під час сумнозвісної «пацифікації» Східної Галичини на початку 30-х рр. минулого століття. Громадськість Англії з неприхованою зацікавленістю ставилася до представників Західної України, які приїздили до Лондона, щоб ознайомити британців з становищем на своїй землі. Зі свого боку, англійські парламентарії та громадські діячі вивчали ситуацію на місці, виїжджаючи до Львова.

Щодо взаємин у міжвоєнний період, то в різні роки вони складалися по-різному. Цей час був багатим на вияви солідарності між робітниками Англії й України, на їхні виступи за мирне співробітництво між обома країнами. Водночас впливові кола Лондона так чи інакше продовжували керуватися в своїх діях прагненням знищити соціально-економічний лад у СРСР. Звідси — спочатку недооцінка загрози з боку Гітлера, а потім прагнення спрямувати його агресію на Схід, спокушаючи багатими територіями, зокрема Україною. Мюнхенська політика втихомирення агресора знайшла продовження у передачі Берліну ініціативи у вирішенні центральноєвропейських справ, прикладом чого стала дипломатична гра навколо Карпатської України.

Опинившись з початком Другої світової війни і нападом Німеччини на Польщу в надзвичайно складній ситуації, досвідчена англійська дипломатія зуміла швидко перебудуватися. Задля розгрому нацистських загарбників було взято курс на згуртування всіх антифашистських сил. З цих позицій, а також відновлюючи традиції вирішення дуже заплутаних питань державного розмежування народів Центральної і Східної Європи на етнічній основі, Лондон виробляв ставлення до історично важливої для українського народу справи возз'єднання, яке відбулося у вересні 1939 року.

Попри спекуляції навколо цього акту авторитетні державні діячі Великої Британії на зустрічах з радянськими представниками виявляли розуміння його правомірності. В Лондоні, який став одним з головних осередків діяльності урядів окупованих Німеччиною європейських країн, велась активна підготовка до розв'язання проблем повоєнного устрою Центральної та Східної Європи. Англійська дипломатія з осені 1939 р. радила польським емігрантським керівникам відійти від впертого ігнорування історичних і сучасних реалій, пов'язаних з прагненням українського народу возз'єднати свої національні землі.

Офіційні стосунки між СРСР і Великою Британією докорінно змінилися з першого ж дня нападу нацистської Німеччини на СРСР. 22 червня 1941 р. прем'єр-міністр Уїнстон Черчілль у виступі по радіо проголосив, що Англія надасть Радянському Союзу «всіляку економічну і технічну допомогу, яка в наших можливостях і яка може бути йому корисна». Народи СРСР, у тому числі український, та Англії виступили союзниками у смертельному двобої з фашизмом. Відносини між СРСР і Великою Британією були зафіксовані у договорі, підписаному 26 травня 1942 р. терміном на 20 років, який містив домовленості та обов'язки сторін як під час війни, так і у післявоєнний період. У роки війни між обома державами встановилося тісне воєнне, політичне, економічне співробітництво. Українці та англійці били ворога на різних фронтах, разом крокуючи до перемоги.

На жаль, цю співпрацю не вдалося належним чином закріпити після закінчення Другої світової війни. Ціла низка чинників, і не в останню чергу «холодна війна», перешкодили встановленню безпосередніх дипломатичних відносин між Англією та Українською РСР, чого бажав Лондон у 1946—1947 роках. Аж до початку 90-х років минулого століття Москва суворо регламентувала зовнішньополітичну діяльність України.

Водночас цей період виявився досить плідним у культурному спілкуванні наших народів. Після Великої Вітчизняної війни в Україні значно пожвавилася робота в галузі перекладів англійської літератури — творів класиків та сучасних письменників. Українські науковці і критики присвячують багато уваги дослідженням англійської літератури. Значним досягненням віршованого перекладу стала своєрідна перекладна антологія у чотирьох томах. У ній було вміщено висококваліфіковані переклади поетичних творів В. Шекспіра, Дж. Донна, В. Блейка, Дж. Байрона, П. Б. Шеллі, Дж. Кітса, Т. Гарді, Р. Стівенсона, Р. Кіплінга, Д. Лоуренса, Д. Томаса, Ж. С. Еліота, Р. Бернса, І. Макдіарміда, Р. Грейвза. Українська перекладна література також збагатилася творами видатних прозаїків — Ш. Бронте, Дж. Голсуорсі, Дж. К. Джерома, Г. Уеллса, В.-М. Теккерея, Г. Гріна, Д. Олдріджа. Багато цікавих публікацій британських авторів уміщує періодика, зокрема журнал «Всесвіт».

Якісно новий етап у британсько-українських відносинах розпочався після того, як Україна стала незалежною державою. З самого початку становлення дипломатії незалежної України Великобританія — постійний член Ради Безпеки ООН, Європейського товариства, великої сімки провідних індустріальних країн світу — посіла чільне місце серед країн, які стали пріоритетними об'єктами уваги української зовнішньої політики. 31 грудня 1991 р. Великобританія визнала незалежність України. 10 січня 1992 р. Україна та Великобританія встановили дипломатичні відносини. Першим послом України у Британії став академік С. Комісаренко. Почали досить активно розвиватися офіційні відносини, зокрема обмін делегаціями різних рівнів. Так, 9—12 лютого 1993 р. відбувся візит до Великобританії Президента України Л. Кравчука, під час якого було проведено переговори з усього комплексу налагодження українсько-британського співробітництва. 14—15 грудня 1995 р. здійснив візит до Великобританії Президент України Л. Кучма. Під час візиту сторони розширили договірно-правову базу двостороннього співробітництва, було наголошено на важливості українсько-британських консультацій, інтенсивного розвитку торговельно-економічних зв'язків. 11 квітня 1996 р. відбувся перший візит в Україну прем'єр-міністра Великобританії Дж. Мейджора, у ході якого підкреслювалась необхідність усунення інерційних перешкод, які заважали активізації українсько-британського співробітництва. 1 березня 2001 р. з візитом у Великобританії побував Прем'єр-міністр України В. Ющенко, який провів переговори з представниками Світового банку про реалізацію інвестиційного проекту на Хмельницькій та Рівненській атомних електростанціях. Плідним, з охопленням широкого спектра питань, був недавній візит до цієї країни Прем'єр-міністра В. Януковича.

Цей конспективний перелік можна доповнити поїздками міністрів закордонних справ, урядовців та парламентаріїв обох країн. Водночас неважко помітити, що інтенсивність таких контактів, українсько-британського діалогу загалом була вища в перші роки нашої незалежності; нині вона, на жаль, відчутно втратила у своїй динаміці.

Це ще один аргумент на користь того, що давню і новітню історію зв'язків з будь-якою країною — і Велика Британія тут не виняток — нам слід розглядати не тільки для того, щоб віддати належне минулому. Це потрібно насамперед задля конструювання, поглиблення та удосконалення цих контактів, нарощування практичної їх віддачі сьогодні і на перспективу.

Саме крізь таку призму бачаться мені головне спрямування й основна мета даної розвідки. Сподіваюся, читачі погодяться з тим, що навіть стислий огляд українсько-британських відносин переконує і в їхній плідності та привабливості для обох сторін, і у відсутності скільки-небудь істотних суперечностей між двома країнами, що належать до найбільших європейських держав. Це, безперечно, досить велика рідкість — і у минулому, і в сучасну добу. А водночас — реальний фундамент для динамічної розбудови наших стосунків, у яких, я в цьому переконаний, велике майбутнє і які слугуватимуть інтересам усієї Європи.

Фото УНІАН.

Пожежні обслуги лейтенантів Володимира Правика і Віктора Кибенка стали першими героями і першими жертвами Чорнобильської катастрофи. Майже всіх їх поховано на Митницькому цвинтарі в Москві. Їхні матері одержують щомісячну матеріальну допомогу від держави, яка відповідно до встановленої норми становить 24 гривні. Київське обласне управління пожежної охорони надало гроші для поїздки на могили синів.

На знімку (зліва направо): Наталія Іванівна Правик та Ірина Йосипівна Кибенок в Управлінні пожежної охорони Київської області перед одержанням матеріальної допомоги.

Невже Чорнобиль нас нічому не навчив?

ПОВЕРТАЄМОСЯ ДО НАДРУКОВАНОГО

У вчорашньому номері нашої газети сповіщалося про вплив «радіаційного инциденту», що стався на АЕС Пакш в Угорщині, на радіаційний фон низки областей України. І про те, де, хто й що знає про це достеменно. Лише після вимогливого наполягання автора цих рядків, уже після здачі номера в друк, з Державного комітету ядерного регулювання надіслали повідомлення МАГАТЕ: аварія з викидом радіаційних речовин у навколишнє середовище сталася на названій станції ще 17 квітня о 6.30. Загрози забруднення довкілля за межами проммайданчика та загрози транскордонного впливу немає.

Добре, якщо це так. Проте уточню: цю інформацію редакція одержала на наше прохання лише 24 квітня. І видається слушним запитання: чому Держатомрегулювання не поширив її раніше? Чому вчора в Мінекології взагалі нічого не можна було дізнатися з цього приводу? Невже справді нас Чорнобиль так нічому й не навчив?

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Небезпечна приманка

У КОМІТЕТАХ ВР

Рішення уряду Російської Федерації про прийом на службу до російської армії за контрактом громадян держав СНД не відповідає національним інтересам України, переконаний заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки та оборони Борис Андресюк.

«Сьогодні чинне законодавство України не регулює це питання, — наголосив він **в інтерв'ю кореспонденту «ГУ»**. — Немає закону, який дозволяв би служити громадянам України в іноземних збройних силах». До того ж, відзначив Б. Адресюк, у разі підписання українськими військовослужбовцями таких контрактів буде незрозумілий їх правовий статус і соціальний захист. Постане також питання: на вірність якій державі складатимуть присягу українські військовослужбовці? Депутат звернув увагу і на політичний аспект проблеми: «Російська Федерація веде бойові дії, зокрема в Чечні, і якщо туди буде направлено громадян України, незрозуміло, який буде їх статус». Б. Андресюк також зазначив, що 447-ма стаття Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за найманство для участі у збройних конфліктах інших держав, і підписання українськими військовослужбовцями контрактів із російською армією можна буде трактувати, як такі, що підпадають під дію цієї статті.

«Таке рішення може зашкодити національним інтересам України тому, що ми запізнюємося з проведенням власної військової реформи» — наголосив Борис Андресюк.

Лазаренко може відвідати Київ

Департамент юстиції США звернувся до Генеральної прокуратури України з проханням дати дозвіл на доставку в Україну екс-прем'єр-міністра Павла Лазаренка та після проведення слідчих дій повернути його назад до Америки.

Про це повідомив на прес-конференції в Києві начальник Управління з розслідувань особливо важливих справ Генеральної прокуратури України Василь Драган. За його словами, доставка П. Лазаренка до України необхідна для того, щоб він був присутній на допитах свідків з боку звинувачення. Однак остаточне рішення про доставку П. Лазаренка до України може бути прийняте лише за його згодою. Департамент юстиції США також надіслав українській Генпрокуратурі прохання про допит майже 100 свідків у справі екс-прем'єра.

ВРОЖАЙ

Сіємо-пересіваємо та дощів чекаємо

Запорізькі хлібороби завершили сівбу ранніх зернових та зернобобових культур. Загалом засіяно 334,2 тисячі гектарів. Із 260 тисяч га озимих, що загинули взимку, пересіяно майже третину. Решту займуть пізні культури. Водночас мінеральними добривами підживлено вцілілу озимину на площі 128 тисяч гектарів. Сьогодні у переважній більшості районів області розпочали сівбу соняшнику. Вже засіяно 7 тисяч га. Триває підготовка грунту під пізні культури.

Ситуація на полях непроста. Суховії не дають зміцніти ослабленим після зими посівам озимих, видувають верхній родючий шар грунту. Та ще й дощі обходять регіон стороною...

Олександр АБЛІЦОВ.

Запорізька область.

СПОРТ

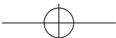
Через тридцять три роки

Футбол. Кубок УЄФА. Повторні півфінальні поєдинки.

«Боавішта» (Португалія) — «Селтик» (Шотландія) 0:1. Порту. «Ду-Бесса». 11 000 глядачів. Гол. Ларссон, 79. Перший матч — 1:1.

«Лаціо» (Італія) — «Порту» (Португалія). 0:0. Рим. Стадіо «Олімпіко». 65 000. Перший матч — 1:4.

Отже, «Селтик» через тридцять три роки — знову у фіналі євротурніру. 21 травня у Севільї (Іспанія) шотландці зустрінуться з «Порту».

Таємниці і складнощі гіркого відлуння

(Початок на 1-й стор.).

Після слухань у країні відбулася низка заходів громадських організацій. Приміром, «Союз Чорнобиль України» у ході своєї тижневої благодійної акції «Дітям Чорнобиля-2003» провів у лікувальних закладах концерти для дітей-«чорнобильців», надав їм різноманітну гуманітарну допомогу. А ось акціонерне товариство «Філіп Морріс Україна» у рамках своєї благодійної програми «Допомога дітям Чорнобиля» надав кільком медичним закладам України допомогу на загальну суму 1 мільйон 590 тисяч гривень.

Та все-таки, дякуючи усім, хто надає таку допомогу, доводиться констатувати: це крихти. Адже серед майже трьох мільйонів потерпілих осіб майже вдвічі зменшилася кількість здорових людей. У забруднених радіонуклідами регіонах зросла захворюваність серед дітей. У той час фактичне фінансування заходів, пов'язаних з ліквідацією наслідків чорнобильської катастрофи, та із соціального захисту населення з року в рік зменшується — з 57,3 відсотка у 1998 до 21,5 у 2002 році проти реальних потреб згідно з чинним законодавством. Минулого року та в першому кварталі нинішнього майже повністю профінансовано видатки, передбачені держбюджетом для реалізації «чорнобильських» заходів. І все-таки заборгованість держави із соціальних виплат потерпілим становить 665,8 млн. гривень.

Ось чому Міністр з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків чорнобильської катастрофи Григорій Рева звертається до трудових колективів, їх керівників виявити чуйність і допомогти у розв'язанні найболючіших проблем ліквідаторів аварій, усіх потерпілих від чорнобильської катастрофи.

У ці квітневі дні наші погляди, звісно, спрямовані туди, де сталося лихо. Де тепер державне спеціалізоване підприємство «Чорнобильська АЕС» виводить зупинену станцію з експлуатації, підтримує безпеку об'єкта «Укриття». Туди, де чекають змін у чинному законодавстві про звільнення від оподаткування міжнародної технічної допомоги, через що вона стримується. А відтак стримується і виконання спеціальної комплексної програми. Туди, де й досі зберігається таємниця: які справжні причини тієї катастрофи з-поміж більше 100 різних версій, із котрих дві найреальніші й суперечливі. На думку одних дослідників, вона сталася унаслідок грубого порушення персоналом 4-го енергоблока правил безпечної експлуатації реактора. Твердження інших: реактор мав принципові конструктивні недоліки, які «допомогли» черговій зміні довести його до вибуху.

Уже не один рік за рішенням Української екологічної асоціації «Зелений світ» і «Союз Чорнобиль України» група українських юристів веде власне розслідування причин та обставин аварії. 12 років тому вона оприлюднила свій попередній висновок. І ось 24 квітня — всеоб'ємний остаточний: у небезпечному суспільстві не може бути безпечних конструкцій реакторів і безпечної експлуатації їх. Ідеться про прийняття принципових рішень на найвищому рівні стосовно атомної енергетики.

Відзначаючи сумну чергову річницю чорнобильської катастрофи, всі ми маємо знати правду. Повинні знати. Щоб не повторити подібне. Щоб до АЕС ставлення було безпечне.

А з нагоди чорнобильської трагедії напередодні річниці на станції і в місті атомників Славутичі побувало багато народних депутатів України, керівників різних рангів, представників багатьох громадських організацій. Вчора на алеї Пам'яті біля станції, де встановлено пам'ятні знаки загиблим у перші дні аварії, відбулася поминальна панахида. Біля пам'ятника Прометею пройшов мітинг ветеранів-енергетиків та учасників ліквідації аварії. Панахида і літературно-музична композиція відбулися минулої ночі, з 25 на 26 квітня, біля меморіалу Героям Чорнобиля у Славутичі. В 00 годин 23 хвилини, коли сталося лихо, там пройшла хвилина мовчання.

Добре, що ці вже традиційні хвилюючі заходи свято зберігаються. Що ми не забуваємо про свій людський обов'язок — пам'ятати й шанувати. Бути вірними і вдячними. І якби про це не забували не лише напередодні річниць цієї страшної трагедії

Яків ГАЛЬЧЕНКО.

Тема: ПРИП'ЯТЬ у симфонії сьогодення

Струнне тріо виконувало класику. Віолончель, скрипка, альт. Дівчата — студентки консерваторії — грали сумної. Звуки музики у вечірньому переході якнайкраще лягали на побачене кілька годин перед тим у місті, вулицями якого не ходить ніхто. У цьому місті не працюють магазини, школи, палаци культури. Там не працює нічого й нічого не може працювати — там ніхто не живе. Це місто — Прип'ять. У панночок, музика яких нагадувала те примарне місто, цей топонім жодних асоціацій не викликав. Вони не знають про існування міста, вони вважають, що Прип'ять — то лише річка, яка впадає у Дніпро. Можливо, це щастя. І жити, не знаючи про існування цього міста, напевне, набагато простіше. На жаль, воно існує. І уособлює собою чи не найстрашніше лихо в історії нашої країни. Лихо, котре прийшло в якусь мить і залишилося з нами назавжди.

Для цілковитого знезараження забрудненої території потрібні століття. Навіть мінімальний контроль за ситуацією потребує чималих коштів. З моменту аварії радіаційна обстановка в зоні поліпшилася більш як у сто разів. Але це не означає, що загроза минула. У районі станції — десь із вісімсот траншей, у яких протягом 1986—87 років було поховано все, що зібрали навколо, навіть «рудий ліс». Багато із траншей тепер підтоплені, так само, як і фундаменти й деякі конструкції під саркофагом. За словами начальника відділу екології і охорони праці адміністрації зони відчуження Олександра Усаєва, води ці належать до категорії радіоактивних відходів. Мільйони кубометрів радіоактивних відходів, які поступово рухаються у бік Прип'яті. Поки що, слава Богу, як запевнив Олександр Таржимович, реальної загрози нема, але навряд чи розв'язання питання відбудеться само собою. Наданих бюджетних коштів ледве вистачає на моніторинг, при цьому дуже посередній, ситуації з підземними водами.

Проблем, як то кажуть, хоч відбавляй. А грошей для їх розв'язання, м'яко кажучи, мало. Намагалися заробляти, продаючи металобрухт. У зоні його чимало і не весь він являє загрозу, до того ж, як запевняють фахівці, більшу частину забрудненого брухту після дезактивації можна використовувати. Та, на жаль, психологія багатьох наших підприємців практично не відрізняється від психології мародерів, котрі грабували прип'ятські квартири у вісімдесяті. Те саме нехтування небезпекою, те саме наплювацьке ставлення до здоров'я і власного, і інших людей. Більшості з тих, майже двадцятилітньої давнини, «старателів» уже немає серед живих, а килими, вивезені ними, на жаль, іще десь висять.

Розмови останнім часом про те, що із зони інтенсивно вивозять металобрухт, що на майданчиках відстою забрудненої техніки чимдуж ріжуть вертольоти, мають під собою цілком реальний грунт. За словами Олександра Усаєва, один із двох майданчиків біля села Розсоха, де зберігалися вертольоти, що літали 1986 року над зруйнованим реактором, припинив своє існування. Нині всю вертолітну техніку вже розібрали. Все, що можна було дезактивувати, реалізовано. Решту буде поховано. Залишки автотехніки для заощадження коштів переведено в інше місце. Попри систему дозиметричного контролю, факти вивезення «брудного» металу були непоодинокі. Оскільки навіть позбавлення ліцензії фірм-порушників не зупиняло не надто совісних підприємців,

адміністрація зони відчуження прийняла рішення: всі приватні фірми, що вивозили металобрухт, із зони вивести. Нині це робитиме лише державне підприємство «Комплекс».

Але це не означає, що радіоактивний брухт із зони більше не вивозять. Тепер багато хто із мешканців населених пунктів, які межують із зоною, робить це нелегально. Самодіяльних «сталкерів» ловлять, судять, але це нікого не зупиняє. Цуплять регулярно, раз у раз знаходячи нові способи і шляхи вивезення.

Ми звикли до дат. Ми звикаємо до офіційних заходів — мітингів, промов, покладання вінків, вшанувань і нагороджень, які їх супроводжують. І поступово в нашій свідомості чергова річниця катастрофи, завдяки зовнішнім атрибутам, зливається з подібними акціями. І ми починаємо припускатися мовних помилок. На мітингу, присвяченому п'ятнадцятій річниці аварії на ЧАЕС, один із промовців назвав те, що відбувається, святом. Зовсім недавно одна із леді, котрі носять на плечах погони, сказала, що «до свята» отримає чергове звання. Мадам можна привітати з просуванням службовими сходами, але, погодьтеся, формулювання ріже вухо. Навіть людям, не причетним безпосередньо до тих трагічних подій і важкої небезпечної праці з ліквідації наслідків найбільшої техногенної катастрофи в історії людства. А що вже казати про тих, хто прямо пов'язаний з цим лихом.

Сумно й моторошно думати про будь-яку грань проблеми, пов'язаної у нашій свідомості з поняттям «зона». Дівчата, що грають у переході, щасливі тим, що можуть собі дозволити не знати міста Прип'ять, лиха переселення і проблем роботи з ліквідації радіаційної загрози. Вони навіть можуть не знати самого слова радіація. Але ми всі вкупі — цього не можемо. Не можемо забути людей, що згоріли у невидимому полум'ї, але врятували нас усіх, не можемо чекати, доки хтось замість нас прибере з нашого дому бруд, що пашіє рентгенами, і не можемо вважати 26 квітня святом. Не повинні. Не маємо права.

Олег ДЕНИСОВ.
Фото Анастасії СИРОТКІНОЇ.

Київ—Чорнобиль—Прип'ять—Київ.

АКТУАЛЬНО

Кадебісти пішли останні

Дозвіл знімати на четвертому реакторі насправді дав співголова урядової комісії, заступник Голови Ради Міністрів Союзу РСР Іван Силаєв, який через 10 днів замінив Щербину, своєю розмашистою резолюцією: «Разрешаю». Документалісти завжди будуть вдячні цій інтелігентній людині, яка не побоялася відповідальності. По суті, Іван Силаєв є співавтором чорнобильського кінолітопису, який маємо. Хоча після його дозволу конкретні епізоди погоджували якраз з московськими кадебістами.

— Чи міг усе-таки хтось в Україні дозволити зйомки?

— Навряд чи... На це міг піти тільки голова урядової комісії або той співголова, у якого вистачило на це сміливості. Співголови працювали вахтовим методом по десять днів, і вам, очевидно, поталанило, що потрапили саме до Силаєва. Але я скажу ось що. Перші зйомки було здійснено з вертольота 27 квітня.

— Не може бути. Працюючи над фільмом, режисер Володимир Шевченко перелопатив усі архіви, що могли мати такі матеріали...

— Я відповідаю за свої слова. 29 квітня мої оперативники Михайло Мальцев відвіз частину знятого матеріалу в ЦК Компартії України, а Олексій Рибак військовим літаком доставив у Москву, в ЦК КПРС і здав під розписку.

— Ця новина приголомшує. Першу редакцію фільму в Москві Держкіно СРСР відмовилося приймати доти, доки його не подивиться Щербина. У Москві Борис Євдокимович часу «не викроїв» і призначив перегляд у Чорнобилі. Здійснили дезактивацію кінопроекції, залу тамтешнього Будинку культури, кіномеханіка привезли з Києва.

Щербину поважали. На лацкані піджака він носив значок депутата Верховної Ради СРСР. Коли дозиметристи заміряли, прилад зашкалив. Про це знали всі.

Переглядом Щербина залишився незадоволений. Він сказав: «Кричите, погрожуєте... Ви ще показали б, як озлоблені прип'ятці викидали з верхніх поверхів на асфальт телевізори, холодильники, піаніно... Людей прийшли рятувати, а вони так дякували»...

Що ви скажете з цього приводу?

— Видно, хтось сильно оббрехав наших енергетиків перед Щербиною. Організованішої і відповідальнішої евакуації міста з майже 50-тисячним населенням історія не знає. По радіо, через міліцію, працівників жеків прип'ятцям сказали: взяти з собою документи і на два—три дні їжі.

— Чому на два—три дні, адже знали, що на більше, а може, й назавжди?

— Щоб не було паніки. Перед кадебістами, зокрема, таке завдання і стояло: запобігти паніці, припинити неправдиві чутки. До кожного під'їзду подавали автобус, без шуму, без крику, організовано мешканці залишали домівки. Як тільки остання людина виходила з під'їзду, міліція опечатувала його двері. Жодного випадку мародерства не було. Пізніше, правда, це ганебне явище виявилося... Не знаю, хто міг Щербині наговорити те, чого не було.

— Однак попри роздратування Щербини перегляд закінчився несподівано результативно. Обговорити знятий матеріал голова запропонував за обідом. Їдальня була облаштована в підвалі Чорнобильського райкому партії, де розташовувалася й сама урядова комісія.

— Я знаю цей підвал.

— За обідом зібралося з півтора десятка людей, які брали участь у перегляді: фахівці, військові, ваші колеги. Серед них — права рука Щербини академік Валерій Легасов. Його й призначив Щербина консультантом на завершальному етапі зйомок. Одного разу сталася така халепа. До четвертого блока академік взявся підкинути групу на власному бронетранспортері. На КПП Легасов пред'явив посвідчення члена урядової комісії, і бронетранспортер пропустили без затримки. На місці ми почали знімати, а Легасов групу залишив. Через деякий час прийшов посланець і сказав: академік звелів повертатися без нього. Бронетранспортер доїхав тільки до першого КПП. Почалася справжня паніка: як потрапила на об'єкт знімальна група? (дозвіл треба було оформляти кожного разу окремо, його у нас не було). Почали з'ясовувати. Водій бронетранспортера — «партизан», так називали військовиків, мобілізованих нібито на перепідготовку, а насправді на ліквідацію аварії — молодий парубок з Вінниччини скинув гімнастерку і зі словами «пропало літо» розтягнувся на броні загоряти, декламуючи:

«На горі стоїть реактор,
Під горою оре трактор.
Ізотопи, як собаки,
А Івану все до ср...»

Тільки через годину виручити групу з полону приїхав міліцейський «бобик». Багато, мабуть, людей постраждало через необізнаність або ось таку браваду?

— Чимало. Більшість тих, хто нахапався, могли б уникнути цього, коли знали б, що треба робити, а чого робити не можна. Якби людей, яких послали у Чорнобиль, елементарно інструктували, потерпілих було б менше. А були й зайві жертви.

Прип'ять мешканці залишили 27 квітня. Уже в місті — ні душі, воно оточене військами, а ми на посту. Нема наказу. Раз за разом об'їжджаємо, обстежуємо порожні квартали. 29 квітня останніми залишаємо Прип'ять і передислоковуємося в Чорнобиль. Хлопці падають з ніг. А 5 травня ми вже — пацієнти 6-ї клініки в Москві, куди перед нами доставили героїчних пожежників.

— Режисер Володимир Шевченко не дожив до дня, коли фільм «Чорнобиль: хроніка важких тижнів» вийшов на широкий екран. Він помер від раку легенів у березні 1987 року. Через кілька місяців повісився академік Валерій Легасов. Що спонукало його до цього?

— Ця таємниця пішла разом з ним. Легасов перший вказав на причини аварії. Я його думку поділяю, але багато людей з великими іменами — учені й чиновники — з висновками академіка були не згодні.

Реактори такого типу було задумано для інших цілей, а потім їх удосконалили для вироблення електроенергії.

А сталося елементарне недотримання регламенту. Однією людиною. Я не великий спеціаліст, але такого висновку дійшла й урядова комісія. На початку дванадцятої години спрацювала система аварійного захисту. У таких випадках атомники кажуть: блок упав у йодну яму, тобто отруївся парами йоду, що уповільнює реакцію. За регламентом необхідно реактор продути і запустити через 48 годин. А його запустили через годину. Такі ситуації типові, вони траплялися на всіх блоках і станціях — аварій не було... А тут...

— Як нагородила вас Батьківщина?

— Я не одержав догани. Всі у держбезпеці були покарані: від голови до нижніх чинів. За недогляд. А мене обминули...

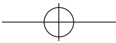
— Чому?

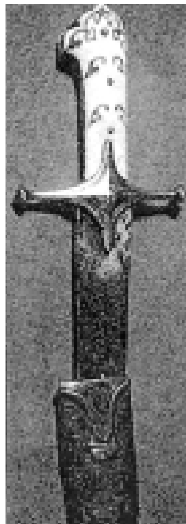
— Бо ще в лютому я інформував керівництво: на четвертому блоці відбуваються якісь негаразди. Блок почав працювати на різних режимах, а це неприпустимо. Ніби накаркав...

— У Прип'ять не тягне?

— Ні, період розпаду стронцію 90 років... А є ще й інші ізотопи. Тільки жаль бере. Було молоде, щасливе місто. Останній раз відвідав його нещодавно. Зайшли з дружиною Ларисою Іванівною — вона працювала хіміком відділу зовнішньої дозиметрії — у квартиру на третьому поверсі. Все розтягли до останнього гвинтика. А піаніно стоїть. Важке. Щоб винести, треба команду. Відкрив кришку, торкнувся клавішів... Сумно...

Анатолій КАРАСЬ.

Українська історія: традиції та сучасність

У ці передсвяткові весняні дні дивовижно переплелися три історичні річниці, які поєднали княжу й козацьку Русь, Наддніпрянську Україну і Галичину.

20 квітня 1132 року в Києві помер видатний полководець і державний діяч Київської Русі Мстислав-Гаральд Великий, син Володимира Мономаха і Гіди, доньки Гаральда — останнього англосаксонського короля. Після смерті Мстислава Володимировича давня Україна більше не спромоглася дати своєму народові такої величини державника. Того самого дня —20 квітня, але вже 1622 року, в Києві помер від ран галицький шляхтич і гетьман українського козацтва, великий полководець і державний діяч Петро Конашевич-Сагайдачний. Саме він своєю політикою та своїми перемогами заклав основи для повстання Першого козацького українського Гетьманату — держави Війська Запорозького під проводом Богдана Хмельницького. І, нарешті, 29 квітня 1918 року останній гетьман України Павло Скоропадський спромігся реставрувати династію Скоропадських і, утворивши Другий Гетьманат, відновив традиційну форму української державності —гетьманську.

*У переддень цих подій ми звернулися до вченого, який своїми науковими працями окреслює реальне місце Петра Сагайдачного та інших державотворців не лише в українській, а й у світовій історії. Це — доктор історичних наук, професор **Володимир ПОТУЛЬНИЦЬКИЙ**, провідний науковий співробітник Інституту української археографії та джерелознавства ім. М. С. Грушевського НАН України. Нещодавно у видавництві «Либідь» побачила світ нова монографія історика «Україна і всесвітня історія». Дещо раніше — у 2001—2002 роках — львівський часопис «Світ науки» опублікував розроблену ним першу династичну хронологію історії України. Довкола осіб, річниці яких виповнюються у ці дні, та найвищих злетів державного будівництва в Україні й точилася наша бесіда з професором Потульницьким, фрагмент якої ми тут подаємо.*

— Впадає у вічі дивовижна закономірність: переважна більшість українських кінематографічних, театральних, літературно-музичних постановок «історичного» характеру має інтенсивний наліт трагічності, принаймні не оптимізму — це точно. Така ситуація неприємно дивує і навіть починає дратувати. Тож перше запитання до вас, як до людини глибоко зануреної в нашу минувшину: невже в українській історії немає гідних героїчно-позитивних прецедентів — військових, державницьких, позитивів з успішним харизматичним лідером, одне слово, сюжетів, на прикладі яких можна було б виховувати молодь у дусі національного оптимізму, відчуття нею власної сили, сили своєї нації?.. Мені відомо, що недавно ви закінчили наукове дослідження і навіть написали сценарій про таку загалом оптимістичну постать нашої історії, як Петро Сагайдачний...

— На жаль, мушу погодитися, що плаксиві версії минулого України домінують. Мало того — вони майже всеохопні. Взагалі, визначальною рисою, яка характеризує нашу культуру, є концентрація на так званій «самсонівській» версії минулого України — із перманентним рванням нею кайданів і т. д., яка пояснюється усталеною практикою міряння історичних сюжетів із суто народницьких позицій. Тим самим династичноаристократичне, в основі своїй глибоко оптимістичне начало, пов'язане із зусиллями володарів, суверенів, князів, гетьманів подолати руїнництво, анархізм, хаос та впровадити якусь об'єднавчу ідею, віддається Росії, Польщі, Австрії, але аж ніяк не Україні.

Щодо реальних харизматичних постатей, то я не обмежував би цей стрижень героїчних державотворчих сюжетів нашої історії лише постаттю Сагайдачного. Адже, крім Сагайдачного, ми мали кількох реальних історичних героїв, які могли б послужити досвідом успішного державотворення «згори» не лише за княжої чи княжо-королівської доби, коли династична традиція як така тривала неперервно, а і за доби гетьманської. Насамперед це тріада — Петро Сагайдачний, Дмитро Вишневецький та Богдан Хмельницький. Чому саме вони? Бо Вишневецький, як ви знаєте, був засновником козацької твердині на Хортиці, Хмельницький заснував Гетьманську державу XVII—XVIII століття (Перший Гетманат), а Петро Сагайдачний був не лише знаменитим полководцем, стратегом, а й державним діячем, який був безпосередньо причетний до утвердження України і стояв коло витоків держави Богдана Хмельницького.

Тож присвячена саме цим трьом постатям базована на історичних фактах сценаристична, кінопрокатна, літературна трилогія могла б відіграти в новітній українській історії не меншу об'єднавчу роль, ніж та, яку відіграла свого часу для згуртування польської нації відома трилогія Генріка Сенкевича «Вогнем і мечем». І не лише тому, що Сагайдачний, Вишневецький чи Хмельницький шукали свої витоки в Київській Русі (а сам Київ, між іншим, набагато старший за Польщу), а й тому, що такі сюжети закладають дуже серйозні традиції показу минулого шляхом державотворення «згори». У тій самій Польщі чи, скажімо, в Росії, ці традиції активно функціонують і в наш час, свідченням чого є недавно відзняті фільми «Вогнем і мечем» Єжі Гофмана та «Романовы —венценосная семья» Гліба Панфілова. Вони ефективно реанімують у масовій свідомості поняття честі й обов'язку, звитяги й жертовності в ім'я батьківщини. На жаль, в Україні досі немає жодного такого фільму і, відповідно, жодного сценарію до нього.

— Може, саме ваша розвідка стане відправною точкою для професійних сценаристів, які й створять робочі варіанти такого кіносценарію. Щоправда, чому тоді ви почали із Сагайдачного, якщо хронологічно першим мав би йти Вишневецький?..

— Так, у цьому випадку я порушив хронологічний принцип, до того ж зробив це свідомо. На мою думку, виправляти ситуацію плаксивого минулого слід насамперед з відтворення образу, який своєю реальною діяльністю долав би численні зомбуючі стереотипи, що панують в українському суспільстві. Крім того, образ Вишневецького надто віддалений і надто забутий, щоб починати трилогію саме з нього. Натомість Сагайдачний зможе, до певної міри, реанімувати Вишневецького, нагадати його широкій громадськості. З Хмельницького я теж не волів би починати без попереднього історичного фундаменту, закладеного насамперед Сагайдачним і тим же Вишневецьким. Хмельницький — настільки контроверсійна постать, що без цього фундаменту просто неможливо його зрозуміти до кінця. Крім того, цей образ не підходить і з суто технічних причин — унаслідок сприймання його в нинішній ситуації як контрбразу фільму «Вогнем і мечем» з Богданом Ступкою в головній ролі. І таке сприймання на контроверсії, без попереднього фундаменту може відіграти навіть негативну роль. Ну і, нарешті, останнє міркування — саме Сагайдачний, на відміну від Хмельницького чи Вишневецького, вже самою своєю постаттю втілює ідею соборної України. Сагайдачний — це природний галицький український шляхтич, який став наддніпрянським і запорозьким гетьманом. І це дуже важливо.

— Повертаючись до теми виховання, гадаю, не можна оминути проблеми історичних артефактів, які свідчили б про тяглість нашої історії, про позитив як такий в історичному вимірі. Кажу передусім про реліквії, при вигляді яких серце кожного українця здригнулося б, до яких свідомі батьки могли б приводити своїх дітей... Не секрет, що більшість українських історичних реліквій перебуває поза межами України. Що нам робити в такому випадку? Може, є якийсь цікавий досвід інших народів?

— Значення реліквій в історії народу величезне, тому повернення їх — життєво необхідна річ, бо і без традиції, і без реліквій нації немає. Скажімо, в 1997—1998 роках я працював гостем-професором в Японії, і перше, що мені показали в Токіо, — це музей імператорської влади, музей династичних імператорів, імператорський палац і священні реліквії Японії. Ці реліквії насамперед пов'язані з імператором Японії та символом імператорської влади, вони підтримують та освячують японську династичну лінію і мають сакральне значення. Особливе ж значення мають божественні регалії імператорського дому. Їх три. Це підвіски з дорогоцінного каменю — яшми, які означали милосердя імператора. Друге — дзеркало, яке має значення справедливості. І, нарешті, — меч. Він передається від покоління до покоління і означає хоробрість та мужність. Ці регалії (мені не раз на цьому наголошували, і я це добре запам'ятав, засвоїв та оцінив, порівнявши з нашою історією) ще нікому не вдалося розірвати, бо вони символізують нерозривній єдності і в своїй тріаді були й залишаються ідеалом японської держави. Ідеалом, який скріплює династію й об'єднує кожного японця навколо свого імператора.

Щодо наших регалій, то ситуація тут більш ніж прикра. Недавно виставляли у Львові меч Сагайдачного, який тепер перебуває в Польщі. Прапор Хмельницького — у Швеції, шабля та булава Хмельницького — у Польщі, кухоль — у Росії. Всім відомо, що запорозькі клейноди лежать у запасниках Ермітажу. По всьому світу розкидані наші цінності, і я достеменно навіть не впевнений, чи той самий меч Сагайдачного з Польщі справді належав Сагайдачному. Документів, які це засвідчували б, немає. Загалом постає цілий комплекс невирішених питань. По-перше, реліквії розпорошені, по-друге — не всі верифіковані (тобто не всі забезпечені документацією), по-третє, вони належно не систематизовані.

— Кидаючи погляд на Японію, де символом єдності нації є три конкретні речі — підвіски, дзеркало й меч, цікаво було б дізнатися, скільки та які саме українські реліквії могли б стати таким самим символом єдності?

— Я довго розмірковував над цим. Звісно, мала б бути гетьманська шабля, але не проста шабля, а насамперед освячена перемогами. Принаймні той самий Сагайдачний провів 60 боїв на суші й на морі і жодного не програв. Це безпрецедентний випадок у нашій історії, та й у світі таких полководців небагато набереться. Хмельницький провів дев'ять битв, програв під Берестечком, але теж був сильним полководцем і стратегом. Тобто шаблі Хмельницького чи Сагайдачного, якби їх було віднайдено, стали б не лише символом перемоги, а й символом хоробрості, звитяги і мужності — як і в Японії.

Друге — булава. Це не лише символ влади в Україні, це ще й символ династії. Богдан Хмельницький, як відомо, передав булаву своєму синові Юрію (Георгію) Хмельницькому, і саме булаву він вважав сакральним, священним символом передачі влади від батька до сина, що цементує, безперечно, всі народи, які жили і продовжують жити в умовах династії.

Звісно — прапор. Чи то прапор Хмельницького, чи то прапор часів Київської Русі, чи то прапори полків, чи прапор козацького флоту, який штурмував і Трапезунд, і Кафу, і Стамбул, — усі вони несуть глибоке змістове навантаження. Тобто в цій тріаді священних регалій України я бачу прапор, булаву і шаблю. Можна, звісно, розмірковувати про одяг гетьманів — скажімо, традиційну гетьманську шапку, яка відрізняється від усіх інших атрибутів королівської чи царської влади. Можна говорити і про корону, хоч це вже інший сюжет — княжо-королівський, — але і вона має свої континуїтетні етапи в історії українського державотворення.

— У цьому контексті не можу не згадати вашу знамениту вже «Династичну хронологію історії України». Оскільки, як видається, саме ця практично неперервна династичність української влади, так яскраво виявлена у вашій праці, і є найоптимістичнішим елементом нашої історії...

— Не зовсім погоджуся з вами щодо неперервної династичності, бо якби вона була неперервною, то ми не мали б таких провалів в історії, коли нація й держава розходилися. Але постійне прагнення зберігати цей династичний принцип правління і за часів Київської Русі, Галицько-Волинської Русі, і за часів гетьманів (і Розумовський, і Мазепа, і Хмельницький, і Скоропадський, і Самойлович намагалися встановити династичне гетьманське правління), безперечно, було. Я вже не кажу, що династичні претензії мали і робили певні кроки до їх втілення австрійські монархи; відома постать того часу — архікнязь Вільгельм Габсбург «Вишиваний», який мав великий пієтет до України, ходив у вишитій сорочці і навіть писав вірші українською мовою. Це теж династичні сюжети — трохи іншого гатунку.

— Поза тим, у шкільній історії чи, принаймні, в тій, яку викладали нам ще в університеті, старанно замовчується цей династичний сюжет...

— Я не думаю, що він свідомо замовчується. Просто його належно не розроблено, оскільки є теорія державна, і є теорія династична. Як засвідчує всесвітня історія, досягти успіху в династичній боротьбі значно важче, ніж просто у державотворенні. Тому в нас, в Україні, і перемагали в династичних змаганнях лише одиниці. Повторюся: це був Хмельницький, який передав династичну владу синові, і Скоропадський, котрий у 1918 році спромігся реставрувати династію Скоропадських (його прапрапрадід свого часу гетьманував в Україні) і на вісім місяців відновив традиційну форму української державності — гетьманську. Інші так і не зуміли. І, здається, в «Хронології» я достатньо чітко пояснив, чому так сталося. До всього є безліч причин методологічного, концептуального та іншого гатунку, оскільки династична історія — це державотворення «згори». А державотворення «згори» зазвичай узурпували для себе інші історії — російська, польська, австрійська — але аж ніяк не українська, яка завжди мала грати у державотворення «знизу». На жаль...

— Коли читав «Хронологію», мені чи не вперше відкрилася, нарешті, глибока й поліфонічна логіка розвитку нашої історії. Це перша спроба так зінтерпретувати українську історію?

— Ні, не перша. У 20-х роках минулого століття ця ідея зародилася в Галичині. Її натхненниками були відомий публіцист і журналіст Осип Назарук та митрополит Андрей Шептицький. Вони разом зрозуміли необхідність створення династичної хронології України. Але ні Шептицький, як пастир і як церковний діяч, ані Назарук, як публіцист і журналіст, не були фаховими істориками. Тому 1926 року Назарук звернувся (з відома Шептицького чи ні — невідомо, принаймні в мене немає документальних підтверджень цього) до В'ячеслава Липинського — єдиної людини, яка могла тоді створити династичну версію української історії, зокрема — хронологію. Липинський погодився, але так і не завершив справи. Він написав лише півсторінки, і на цьому все закінчилося. Ймовірно, Липинський тоді вже хворів на туберкульоз, але, на моє переконання, тут був цілий комплекс причин. Усе-таки Липинський — поляк за національністю й римокатолик за віросповіданням. Тобто попри щире зацікавлення і вболівання за українську справу його специфічне світосприймання не дало змоги йому охопити цілісно всієї історії України саме в династичному ракурсі. Тому Липинський цю ідею полишив і династичної хронології та історії не створив.

— Останнім часом в українському політикумі спостерігаються певні спалахи інтересу до проблем спадковості влади. Останній приклад — запланований саме на 29 квітня візит Голови Верховної Ради України Володимира Литвина до Великої Британії, взірцевої країни з погляду династичності влади. Чи така стратегія — не оптимальний шлях відновити історичний статус-кво України у світі? Які кроки мали б зробити наші вчені, щоб поставити українську історію в ряд історично значущих націй світу?

— Так, безперечно, Британія — взірцева монархічна держава, котра з XII століття має Велику хартію вольностей, декілька династій, одна з яких править і досі. Особисто я отримав запрошення від Голови Верховної Ради взяти участь у цій поїздці та виступити з лекцією в одному з британських університетів саме на тему українсько-англійських стосунків, зокрема і династичних. Ці сюжети розроблені в моїй династичній хронології. Вони стосуються, по-перше, Володимира Мономаха, який, одружившись із Гідою, донькою останнього англосаксонського короля Гаральда, у такий спосіб зберіг династичну харизму останньої корінної династії після завоювання Англії герцогом Нормандським Вільгельмом І Завойовником. По-друге, це сюжети з Богданом Хмельницьким та Олівером Кромвелем, їхнє листування і подальші намагання Хмельницького встановити в Україні династію. По-третє — Другий Гетьманат Павла Скоропадського. У 1937—1938 роках Гетьман відправив свого єдиного сина, престолонаслідника, гетьманича Данила Скоропадського до Англії, де той перебував аж до своєї смерті. Українські монархісти мали тут і свій часопис «Investigator», і проводили цікаву пропагандистську та іншу інтелектуальну роботу, яка не минула безслідно. Про всі ці сюжети я збираюся говорити під час своєї лекції.

Щодо кроків, то українська історична наука має насамперед відновити і створити історіософію своєї та світової історії у їхній діалектиці від давньої доби до сьогодення. Адже Україна має дуже давню, дуже насичену історію, яка впливала — безпосередньо чи опосередковано — на весь світ. Завдання полягає в тому, щоб цю діалектику віднайти й відстежити в тих наскрізних моментах, де її ще не віднайдено, а далі з'єднати все це воєдино й віднайти спосіб, яким чином змусити світову історію повернутися до нормального та належного сприймання України.

Розмовляв Ігор ПОЛЯНСЬКИЙ.

ІСТОРІЯ ВЧИТЬ НАЩАДКІВ

Писанкарство, що таїться в генах

(Початок на 1-й стор.).

Сто років тому

У старому зібранні — майже 1100 писанок. Хтозна, чи з'явилося б воно, якби не Товариство дослідників Волині (нагадаємо, Житомир був тоді центром Волинської губернії). Текст статуту було затверджено в Петербурзі в квітні 1900 року. А найдавніша писанка датована 1901 роком, бо етнографічна секція була однією з найактивніших. До речі, 1990 року Товариство дослідників Волині відродилося, об'єднавши краєзнавців-ентузіастів.

Колекція писанок особливо активно почала поповнюватися після того, як усім народним учителям, священикам, приватним особам розіслали опитні анкети. Так вивчали поширення, види орнаментів, барвники.

— За один лише 1909 рік таких анкет було розіслано 800, — розповіла завідуюча відділу краєзнавчого музею Любов Гарбузова. — Як свідчать старі інвентарні книги, фельдшер на прізвище Теплогарячий передав 197 писанок з Овруцького повіту. Відгукнулися й інші ентузіасти. На жаль, через дві світові війни, які пронеслися над нашим краєм, частину музейних документів втрачено. Їздили до Інституту фольклору й етнографії в Київ. Там у рукописному фонді збереглися деякі матеріали з музею. Отже, вдалося документувати писанки, даних про які в наших фондах немає.

Граблі з квіточками

У музеї Любов Григорівна вже 23 роки, тож про минуле й сучасне великодньої писанки знає дуже багато. Цікаво розповідає про те, якими бувають орнаменти. Ось назви тільки деяких з тих, що входять до предметно-побутової групи: граблі з квіточками, бочечка, бочечка й дубовий листочок, вітрячок, вікна, драбинка, човники, гладишки, гребінчики, вилочки. А назву васажок уже й пояснювати треба. Це така сумка, яку через сідло перекидали, — і вперед, у дорогу...

— Ось він, цей васажок, на писанці з Великих Коровинців Житомирського повіту, — показує Любов Григорівна. — А це — розпис чорним воском. Є і крапанки...

Чесно кажучи, для людини непосвяченої — то просто загадкові орнаменти. Але писанка — не просто розмальоване яйце, а символ продовження життя. І вдивлятись треба вміти читати. Адже витоки їх дуже давні. В них уявлення наших предків про життя, їхні сподівання, заклинання.

— Ось дивіться, — дістає Любов Григорівна журнал, де вміщено її дослідження про вишивки. — В орнаментах, створених вишивальницями, і тими, що на писанках, є багато схожого. І це не випадково. На цій писанці —стилізоване дерево життя. Орнамент з такою ідеєю поширений у різних народів. А ось черепаха — з Дідковичів, що поблизу Коростеня. Схоже можна побачити в Мексиці і в Греції, на Близькому Сході. А ось так у Великих Коровинцях трансформувався солярний знак, теж дуже відомий у світі. А створювали ці писанки люди не за книгами та журналами, а зашкарублими від праці руками в глибинці, за тими зразками, що передавалися з покоління в покоління.

І став «ворогом народу»...

Ці легесенькі і крихкі музейні експонати рідко виставляються на загальний огляд. У спеціальній шафі є шухляди, в них — спеціальні ємності для писанок. В музеї намагаються підтримувати в них необхідні температуру й вологість. А ще ці експонати бояться світла — барвники вигорають. Але кілька років тому деякі писанки разом з вишиванками відправили в Дідковичі Коростенського району. Дивилися люди на цю виставку, дивувалися — і не пізнавали. Хоч знайшовся навіть чоловік, якого вчив колись у школі Никанор Дмитрук. Саме з іменем цього відомого етнографа був пов'язаний той своєрідний експеримент із виїзною виставкою. Адже в двадцяті роки він, полишивши музей, поїхав на два роки в Дідковичі — вчителювати. Спеціально для того, щоб провести монографічне вивчення села. Тобто всебічно проаналізувати ремесла, побут, вірування, звичаї, народну медицину тощо. Тоді й зібрав тут багато цікавих експонатів, у тому числі й писанки. Не тільки імена та прізвища, а навіть вуличні прізвиська авторів вказано. Самих людей ветерани згадували. А от те, що ці експонати з їхнього села, було дивиною. В колишньому осередку килимарства, писанкарства та вишивання давні традиції втрачено...

Никанор Дмитрук, фанатично відданий етнографії, був розстріляний як «ворог народу». Його правнука житомиряни знайшли в Росії, у Новгороді. Він привіз ксерокопії документів свого прадіда.

* * *

Житомирянка, яка на самому початку 90-х навчалася рік в американській школі за програмою обміну, після приїзду ділилася враженнями. Особливо її здивувало те, що на півночі США, в маленькому містечку, де до неї, мабуть, жодного представника України не було, у школі юні американці мали змогу відвідувати заняття з розпису української писанки. Якщо їм це цікаво, то чому ми маємо забувати свої традиції?

Олексій КАВУН.

Житомир.

Дорога до храму

Ще не минуло й року, як у смт Михайлівці Запорізької області відкрили нову церкву, а дорогу до храму вже знає кожен у районі. Церкву збудували на кошти, надані з районного бюджету та пожертвування парафіян. А звели храм неподалік від того місця, де колись стояв древній Покровський собор Пресвятої Богородиці, зруйнований за радянської влади.

Нині в Михайлівці готуються до одного з найсвітліших і радісних свят — Великодня. Отець Михайло всю ніч відправлятиме службу, а потім покропить свяченою водою паски, крашанки, воду, не залишивши поза увагою жодного з тих, хто прийде до церкви із близьких і найвіддаленіших сіл району.

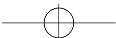
Поліна СЕРЬОДКІНА.

смт Михайлівка Запорізької області.

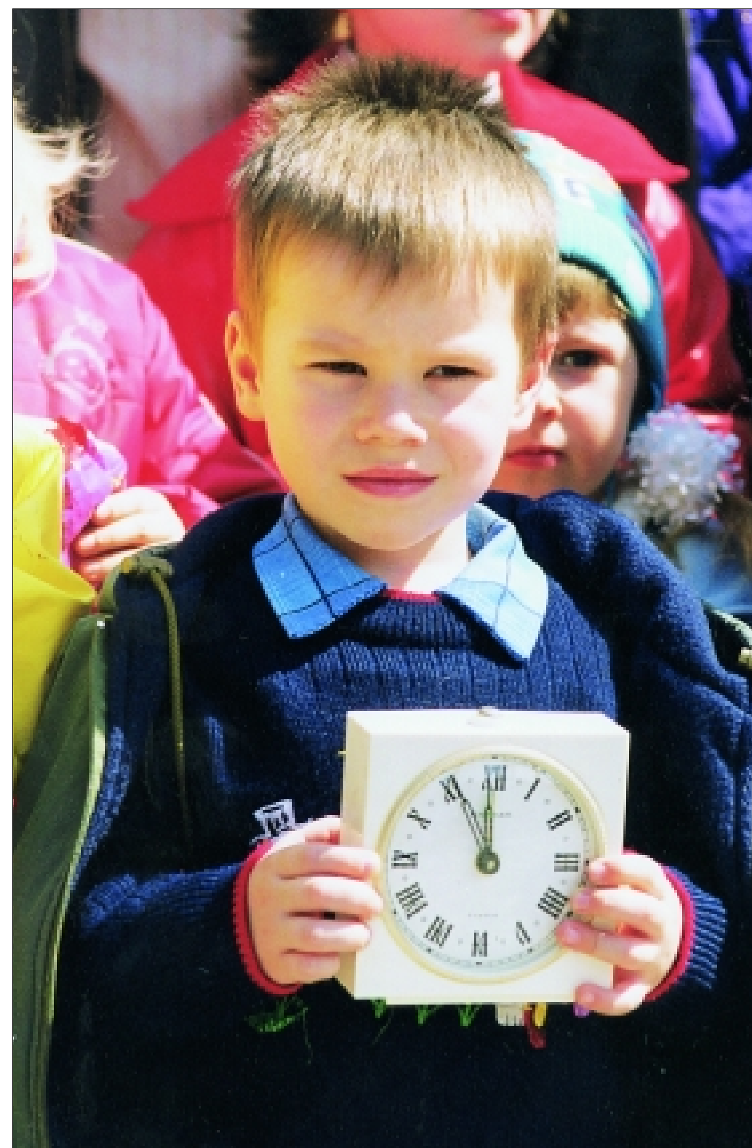
Фото автора.

На знімку: отець Михайло.

18 квітня. Виступ Уповноваженого ВР України з прав людини Ніни Карпачової у парламенті. Вона представляла результати комплексного дослідження.

20 квітня. Юні кияни відзначають Всесвітній день довкілля у Київському зоопарку.

19 квітня. Київ. Творчий звіт майстрів мистецтв і художніх колективів Чернігівщини «Мелодії зачарованої Десни» у Національному палаці «Україна».

21 квітня. Мінськ. Візит української делегації на чолі з Головою ВР України Володимиром Литвином до Республіки Білорусь (зустріч з президентом Олександром Лукашенком).

22 квітня. У рамках Року РФ в Україні у Києві, в Українському домі відкрилася виставка-презентація Московської області.

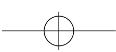

23 квітня. Київ. В Інституті міжнародних відносин КНУ імені Т. Г. Шевченка відбулася науково-практична конференція, присвячена 10-річчю підписання угоди про дружбу, співпрацю і взаємодопомогу між Грузією та Україною. Леонід Кучма та Едуард Шеварднадзе посадили біля стін інституту дерево дружби.

24 квітня. Триває підземний страйк прохідників шахти з видобутку вохри ЗАТ «Емаль» селища Шабельківки (Донецька область). Шахтарі вимагають погашення заборгованості із зарплати з грудня 2002 року, яка в середньому становить від 2000 до 6000 гривень.

Сім днів із життя країни очима фоторепортерів Олександра КЛИМЕНКА, Сергія КОВАЛЬЧУКА, Анастасії СИРОТКІНОЇ, Укрінформу

ОГОЛОШЕННЯ

ОДЕСЬКА МІСЬКА РАДА ОГОЛОШУЄ

концесійний конкурс на будівництво автомобільної дороги від вул. Балківської до Об'їздної дороги

Об'єкта концесії: **будівництво автомобільної дороги —швидкісна магістраль довжиною 7518 метрів, шириною 15 метрів.**

Концесія надається на 49 (сорок дев'ять) років.

Земельна ділянка для здійснення концесійної діяльності орієнтовною площею 30 га, надається на умовах оренди. Відведення земельної ділянки під будівництво здійснюється концесіонером відповідно до умов чинного законодавства.

Передбачувана вартість будівництва, що фінансується Концесіонером, складає 49 992 000 (сорок дев'ять мільйонів дев'ятсот дев'яносто дві тисячі) гривень.

Концесіонер гарантує будівництво та подальшу експлуатацію автомобільної дороги від вул. Балківської до Об'їздної дороги.

Претендентам необхідно надати відомості

Щодо фізичних осіб:

— прізвище, ім'я та по батькові, інші паспортні дані;
— наявність банківських реквізитів;
— декларація про доходи;
— телефон, телефакс;

Щодо юридичних осіб:

— повне найменування, місцезнаходження, телефон, телефакс;
— дата, місце і орган реєстрації;
— організаційно-правова форма;
— загальні відомості про посадових осіб;
— загальні відомості про засновників.

Інші відомості, які зазначені претендентом як конфіденційні і не розголошуються організаторами конкурсу.

Основними обов'язками концесіонера є:

1. Укладати, відповідно до законодавства, трудові договори (контракти) з працівниками, які є громадянами України.
2. Забезпечити розроблення проектної документації на будівництво автомобільної дороги.
3. Замовити проект відведення земельної ділянки, необхідної для будівництва автомобільної дороги.
4. Здійснити будівництво автомобільної дороги.
5. Забезпечити у період виконання будівельних та ремонтних робіт 70-відсоткове (у вартісному розрахунку) використання вітчизняних будівельних матеріалів, виробів і конструкцій.
6. Утримувати побудовану на умовах концесії автомобільну дорогу в технічному стані згідно з вимогами нормативно-технічних документів.
7. Відшкодовувати користувачам автомобільної дороги завдані з його вини збитки у порядку, встановленому законодавством України.
8. Після закінчення терміну, на який було укладено договір, або у разі його дострокового розірвання передати побудовані, відповідно до умов договору, автомобільну дорогу та інші споруди об'єкта концесії концесієдавцю у технічному стані, що відповідає вимогам нормативно-технічних документів.
9. Здійснювати контроль за якістю робіт, забезпечувати їх приймання та виконувати інші функції замовника.
10. Прийняти побудовану автомобільну дорогу у строкове платне володіння та експлуатацію.
11. Під час проектування, будівництва, ремонту та утримання автомобільної дороги дотримуватися вимог законодавства України у частині забезпечення екологічної безпеки, охорони пам'яток історії та культури, надр, лісів і земель, які відводяться для розміщення автомобільної дороги.
12. Нести відповідальність за ризики, пов'язані із здійсненням будівництва, експлуатації та строкового платного володіння автомобільною дорогою, включаючи ризики, пов'язані із забезпеченням безпеки дорожнього руху.
13. Дотримуватись визначених законодавством України прав користувачів автомобільної дороги, побудованої на умовах концесії.
14. Забезпечити страхування автомобільної дороги від вул. Балківської до Об'їздної дороги.
15. Використовувати за цільовим призначенням надану у концесію автомобільну дорогу.
16. Узгоджувати з концесієдавцем питання комплексної забудови території об'єкта концесії та об'єктів придорожньої інфраструктури.
17. Подавати концесієдавцю відповідну технічну та фінансову звітність.
18. Своєчасно вносити концесійні платежі.
19. Не використовувати автомобільну дорогу як предмет забезпечення зобов'язань за іншими цивільно-правовими угодами.
20. Використовувати амортизаційні відрахування, що нараховані на основні фонди, отримані у концесію або створені у зв'язку з виконанням умов цього договору, виключно на відновлення цих основних фондів.

Концесіонер повинен отримати згоду органу Антимонопольного комітету.

Концесієдавець гарантує:

— збереження комерційної таємниці концесіонера;
— невтручання в господарську діяльність концесіонера;
— забезпечення надання земельної ділянки під будівництво об'єкта концесії.

Розмір реєстраційного внеску об'єкта складає 10 неоподаткованих мінімумів доходів громадян на момент подачі заявки.

Заявки на участь у концесійному конкурсі та конкурсна документація подаються до 30 травня 2003 року.

Результати концесійного конкурсу оголошуються 08 вересня 2003 року.

З метою отримання додаткової інформації звертатися до Конкурсної комісії за адресою: 65004, м. Одеса, Думська пл., 1, каб. 218, тел. (0482) 22-48-85.

Для юридичних осіб

Заявка
на участь у концесійному конкурсі
об'єкт концесії автомобільна дорога від вул. Балківської до Об'їздної дороги (будівництво)

Назва організації (повна та скорочена, ідентифікаційний код, організаційно-правова форма)

Місцезнаходження особи (поштовий індекс)

Керівник (найменування посади, П. І. Б.)

Контактні телефони (факс, телефакс)

Інформація щодо реєстрації юридичної особи (орган реєстрації, дата реєстрації)

(банківські реквізити, данні банківської установи, яка обслуговує особу)

(інформація про уповноважену особу (П. І. Б., паспортні дані, № телефону)

(інформація про засновників суб'єкта підприємницької діяльності з зазначенням часток в статутному фонді)

(інформація про посадових осіб юридичної особи)

(примітки)

Керівник (підпис)
Гол. бухгалтер (підпис)
М. П.

Дата складання заявки

До заявки додаються:

1. Засвідчені в установленому порядку копії статуту або інших установчих документів, свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності;
2. Дані, які підтверджують можливість претендента забезпечити належне фінансування своєї концесійної діяльності:
— баланс підприємства (форма 1) — для резидентів;
— звіт про фінансові результати та їх використання (форма 2) — для резидентів;
— звіт про фінансово-майновий стан підприємства (форма 3) — для резидентів;
— розшифровка дебіторської та кредиторської заборгованості з позначенням дати їх виникнення;
— відомості щодо наявності досвіду та можливості технологічного і організаційного забезпечення такої діяльності.

Дані, які відносяться до конфіденційної інформації, повинні бути зазначені як конфіденційні.

Для фізичних осіб

Заявка
на участь у концесійному конкурсі
об'єкт концесії автомобільна дорога від вул. Балківської до Об'їздної дороги
(будівництво)

Прізвище, ім'я, по батькові

Місцепроживання особи (поштовий індекс)

Паспортні дані (ким, коли було видано паспорт, дата видачі)

Контактні телефони (факс, телефакс)

Інформація щодо реєстрації фізичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності (орган реєстрації, дата реєстрації)

(банківські реквізити, данні банківської установи, яка обслуговує особу)

(інформація про доходи, відповідно до декларації)

(примітки)

М. П. Прізвище, ім'я, по батькові (підпис)

Дата складання заявки

До заявки додаються:

1. Засвідчена в установленому порядку копія свідоцтва про державну реєстрацію суб'єкта підприємницької діяльності;
2. Дані, які підтверджують можливість претендента забезпечити належне фінансування своєї концесійної діяльності;
3. Декларація про доходи;
4. Відомості щодо наявності досвіду та можливості технологічного і організаційного забезпечення такої діяльності.

Дані, які відносяться до конфіденційної інформації, повинні бути зазначені, як конфіденційні.

Регіональне Агентство з питань банкрутства в Дніпропетровській обл. (Організатор конкурсу) проводить конкурс з продажу майна підприємства-боржника — ВАТ «Дніпроспецбуд» (справа № Б15/24/104/00).

Загальна характеристика об'єкту продажу: лот № 1 — будівлі та споруди автобази, які розташовані за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 153. Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 1 складає 600000 (шістсот тисяч) грн. Лот № 2 — виробнича база СЖБС, яка розташована за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 157а. Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 2 складає 38000 (тридцять вісім тисяч). Лот № 3 — дільниця № 3 ДУМ 16, яка розташована за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 155. Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 3 складає 39000 (тридцять дев'ять тисяч) грн. Фіксовані умови конкурсу: 1) зобов'язання щодо щомісячної компенсації ВАТ «Дніпроспецбуд» витрат пов'язаних з утриманням та оподаткуванням земельної ділянки, прилеглої до будівель та споруд, що продаються з дня визначення переможця конкурсу (затвердження протоколу засідання конкурсної комісії) до моменту переоформлення права користування земельною ділянкою; 2) переоформлення права користування земельними ділянками, прилеглими до будівель та споруд, що продаються здійснюється за рахунок покупця: 3) учасники, що мають кредиторську заборгованість перед ВАТ «Дніпроспецбуд» до участі у конкурсі не допускаються. Гарантійні внески учасників конкурсу (5% від початкової ціни) та реєстраційний збір за реєстрацію учасників конкурсу — 17 грн. перераховується на рахунок Організатора конкурсу: п/р № 26007006610000 в ДФ АКІБ УкрСіббанку МФО 306856, код ЗКПО 31540566 до 22.05.2003 р. включно. Заявки на участь в конкурсі та конкурсні пропозиції приймаються до 22.05.2003 р. за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 7, з 9.00 до 18.00 (крім вихідних та святкових днів). З питань ознайомлення з об'єктом та оформлення участі в конкурсі звертатися за тел. (056) 744-19-31.

Конкурс відбудеться 26.05.2003 р. о 12.00 за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 7. Результати конкурсу оформлюються протоколом, який є підставою для укладання протягом 15 днів договору купівлі-продажу між покупцем та боржником.

Господарський суд м. Києва, м. Київ, вул. Б. Хмельницького, 44-б, Постановою по справі № 23/305 від 10.04.2003 р. визнав банкрутом Товариство з обмеженою відповідальністю «AFL Імпекс Україна» (адреса: м. Київ, вул. Димитрова, 5, код ЄДРПОУ 31567043), р/р 26008010065271, в КГФ АКБ «Укрсоцбанк» м. Київ, МФО 322012, і відкриває ліквідаційну процедуру.

Ліквідатором призначено Плющакову Валентину Миколаївну (адреса: м. Київ, вул. Мельникова, 2/10).

Кредитори протягом місяця після опублікування даного оголошення можуть звернутися із заявою про визнання кредитором по справі до господарського суду м. Києва.

Українська академія зовнішньої торгівлі
Оголошує конкурс до аспірантури за спеціальностями:

■ 08.05.01.— Світове господарство і міжнародні економічні відносини
■ 08.06.01.— Економіка, організація і управління підприємствами
■ 12.00.11. — Міжнародне право

на денну та заочну форму навчання.

Прийом документів з 1 липня 2003 року до 30 вересня 2003 року.

Підготовка здійснюється за державним замовленням та за рахунок коштів юридичних і фізичних осіб.

Документи подаються за адресою:

01042, м. Київ-042, вул. Чигоріна, 57, каб. 319 (46)

Для довідок: тел. 269-60-87.

ВАТ «Ярошівський цукровий завод» (код 14212935) у зв'язку з ліквідацією (Постанова Господарського суду Черкаської області від 01.04.2003 р.) пропонує до продажу (згідно ст. 30 п. 1 Закону України «Про Відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» та Протоколу комітету кредиторів від 25.04.2003 р.) на умовах конкурсних торгів об'єкт: Назва об'єкту: цілісний майновий комплекс ВАТ «Ярошівський цукровий завод» Адреса: Черкаська область, Катеринопільський район, с. Ярошівка, вул. Леніна, 1.

Відомості про об'єкт: Об'єкт являє собою Виробничо-технологічний комплекс по переробці цукрового буряку та виробництву цукру, меляси та жому.

Дата проведення конкурсних торгів: 26.05.2003 року о 12-00 год.

Місце проведення конкурсних торгів: адмінбудинок ВАТ «Ярошівський цукровий завод» за адресою: Черкаська область, Катеринопільський район, с. Ярошівка, ВУЛ. Леніна, 1.

Початкова ціна продажу: — 1 310 000 (один мільйон триста десять тисяч) грн. Гарантійний внесок — 131 000 (сто тридцять одна тисяча) грн. Внесок необхідно перерахувати на р/р 2600630092 в Катеринопільському відділенні № 5387 Держощадбанку України, МФО 354604, код 14212935, отримувач: ВАТ «Ярошівський цукровий завод», не пізніше 19.05.2003 р. Реєстраційний внесок — 17-00 (сімнадцять) грн. Внесок необхідно перерахувати на р/р 2600630092 в Катеринопільському відділенні № 5387 Держощадбанку України, МФО 354604, код 14212935, отримувач: ВАТ «Ярошівський цукровий завод», не пізніше 19.05.2003 р. Реєстрація учасників конкурсних торгів здійснюється за заявками -до «19» травня 2003 року. До заявки додаються копії платіжних доручень про перерахування реєстраційного та гарантійного внесків на р/р ВАТ «Ярошівський цукровий завод», а також план придбання об'єкту, який повинен бути оформлений згідно п,3 ст. 18 Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.» Детально ознайомитись з об'єктом продажу, умовами участі у конкурсних торгах, умовами придбання та оформити заявку можна за адресою: Черкаська область, Катеринопільський район, с. Ярошівка, вул. Леніна, 1 з 9-00 до 17-00 з понеділка по п'ятницю до 19.05.2003 р.

Телефони для довідок: (0472) 63-44-76. Ліквідатор ВАТ «Ярошівський цукровий завод» Пшеничний Сергій Миколайович (ліцензія серії АА № 250213).

Закрите акціонерне товариство **«Торговий дім Березняки»**, ідентифікаційний код 19131816, сповіщає про реорганізацію шляхом перетворення в Товариство з обмеженою відповідальністю «Торговий дім Березняки» на підставі рішення загальних зборів акціонерів від 11.03.03 року, протокол № 1-03.

Об'єднання «Стальметиз» (м. Одеса, вул. Ізвесткова, 52, ідентифікаційний код 31206891, зареєстроване Ленінською районною державною адміністрацією м. Одеса від 1 грудня 2000 року) повідомляє про свою ліквідацію.

Претензії приймаються протягом 2 місяців.

Определением Хозяйственного суда Автономной Республики Крым (95000, г. Симферополь, ул. Карла Маркса, 18) от 14.02.03 г. возбуждено дело № 2-8/4785-2003 о банкротстве ООО Фирма «Модуль», код ЕГРПОУ 23894046, юридический адрес: 96000, АР Крым, г. Красноперекопск, ул. Северная, 1; р/сч. 26009030059601 (КБ «Объединенный коммерческий банк» МФО 324485). Распорядителем имущества назначен Герасимов Илья Анатольевич — имеющего лицензию арбитражного управляющего №140432 от 10.06.02г. (проживающий по адресу: г. Симферополь, ул. Гагарина, 36, кв.52). Претензии кредиторов и заявления санаторов принимаются в течение одного месяца со дня опубликования объявления.

Регіональне Агентство з питань банкрутства в Дніпропетровській обл. (Організатор конкурсу) проводить конкурс з продажу майна підприємства-боржника — ВАТ «Дніпроспецбуд» (справа № Б15/24/104/00).

Загальна характеристика об'єкту продажу: лот № 1 — виробничий комплекс СУ-4, який розташований за адресою: вул. Героїв Сталінграду, 159. Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 1 складає 22000 (двадцять дві тисячі) грн. Лот № 2 — збірні складські приміщення Б-1, В-1 на території УПТК, які розташовані за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 151а. Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 2 складає 19500 (дев'ятнадцять тисяч п'ятсот). Лот № 3 — ангари зачиненого типу УПТК, які розташовані за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 151а. Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 3 складає 8400 (вісім тисяч чотириста) грн. Лот № 4 — дільниця УПТК з ... д. веткой, яка розташована за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Героїв Сталінграду, 151а. Початкова ціна об'єкту продажу за лотом № 4 складає 16000 (шістнадцять тисяч) грн. Фіксовані умови конкурсу: 1) зобов'язання щодо щомісячної компенсації ВАТ «Дніпроспецбуд» витрат пов'язаних з утриманням та оподаткуванням земельної ділянки, прилеглої до будівель та споруд, що продаються з дня визначення переможця конкурсу (затвердження протоколу засідання конкурсної комісії) до моменту переоформлення права користування земельною ділянкою; 2) переоформлення права користування земельними ділянками, прилеглими до будівель та споруд, що продаються здійснюється за рахунок покупця; 3) учасники, що мають кредиторську заборгованість перед ВАТ «Дніпроспецбуд» до участі у конкурсі не допускаються. Гарантійні внески учасників конкурсу (5% від початкової ціни) та реєстраційний збір за реєстрацію учасників конкурсу — 17 грн. перераховуються на рахунок Організатора конкурсу: п/р № 26007006610000 в ДФ АКІБ УкрСіббанку МФО 306856, код ЗКПО 31540566 до 23.05.2003 р. включно. Заявки на участь в конкурсі та конкурсні пропозиції приймаються до 23.05.2003 р. за адресою: 49000, м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 7, з 9.00 до 18.00 (крім вихідних та святкових днів). З питань ознайомлення з об'єктом та оформлення участі в конкурсі звертатися за тел. (056) 744-19-31.

Конкурс відбудеться 28.05.2003 р. о 12.00 за адресою: м. Дніпропетровськ, вул. Комсомольська, б. 48, кім. № 7. Результати конкурсу оформлюються протоколом, який є підставою для укладання протягом 15 днів договору купівлі-продажу між покупцем та боржником.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Стиль SV Print» (ідентифікаційний код 30368922) повідомляє про перереєстрацію у товариство з обмеженою відповідальністю «Друкарня» Стиль SV.

До уваги акціонерів ВАТ «Готельний комплекс «Либідь»!

Спостережна рада правління ВАТ «Готельний комплекс «Либідь» повідомляють, що на вимогу ТОВ «Глоріус» — акціонера, який володіє 24,5 % акцій ВАТ «Готельний комплекс «Либідь», на підставі ч.4 ст. 45 Закону України «Про господарські товариства» скликає позачергові збори акціонерів ВАТ «Готельний комплекс «Либідь», які відбудуться 1 вересня 2003 року о 10-й годині за адресою: 01135, м. Київ, пл. Перемоги, 1.

Реєстрація учасників зборів відбудеться з 8 год. 30 хв. до 9 год. 50 хв. 1 вересня 2003 року за місцем проведення зборів.

Порядок денний:

1. Відкликання діючого та призначення нового складу (членів) Спостережної ради.
2. Відкликання діючого та призначення нового складу (членів) Ревізійної комісії.
3. Відкликання діючого та призначення нового складу (членів) Голови Правління та членів Правління Товариства.
4. Внесення змін до Статуту Товариства шляхом його викладання у новій редакції.
5. Скасування Положень Товариства, затверджених Загальними зборами акціонерів від 17.03.2001 р.

Для участі у зборах необхідно мати: для фізичних осіб — паспорт, сертифікат акцій ВАТ «Готельний комплекс «Либідь» зразка 2001 року, для представників фізичних та юридичних осіб паспорт, довіреність, оформлена згідно з вимогами чинного законодавства України та сертифікат акцій ВАТ «Готельний комплекс «Либідь» зразка 2001 року. Додаткову інформацію можна отримати за адресою товариства: 01135, м. Київ, пл. Перемоги, 1, тел.: 236-42-61.

Управління адміністративними будинками Управління справами Апарату Верховної Ради України оголошує конкурс на заміщення вакантної посади державного службовця: головного спеціаліста з охорони праці

Вимоги до кандидата: громадянство України, повна вища технічна освіта, за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст, магістр. Досвід роботи на посаді інженера з охорони праці не менше п'яти років. Під час проведення конкурсу кандидати складають іспити. З переліком питань до іспиту можна ознайомитись у відділі кадрів Управління.

Документи подаються протягом 30 календарних днів з дня оголошення конкурсу.

Контактний телефон: (044) 255-44-40 ,255-42-78
Адреса: м. Київ, вул. Банкова, 6-8, 4-й під'їзд, к. 103 А.

ВАТ «Спектр» повідомляє, що загальні збори акціонерів відбудуться 12 червня 2003 року об 11.00 за адресою: Чернігівська обл., смт. Короп, вул. Чернігівська, 14. Реєстрація учасників з 10.00 до 11.00.

Порядок денний:

1. Звіт правління про результати господарської діяльності ВАТ «Спектр» за 2002 рік, його затвердження та напрямки діяльності на 2003 рік та їх затвердження.
2. Звіт ревізійної комісії та його затвердження.
3. Внесення змін до статуту товариства та його затвердження.
4. Про затвердження рішень правління товариства, а саме:

■про списання (ліквідацію) основних засобів І групи;
■про відчуження майна;
■про погодження будівництва.

Для участі в загальних зборах акціонерам необхідно мати документ, що посвідчує особу, для представників акціонерів — доручення, оформлене згідно з чинним законодавством.

Правління.

Господарський суд Одеської області (м. Одеса, проспект Шевченко, 1) Постановою від 16.04.2003 року по справі № 21/63-03-2492 визнав банкрутом Приватне мале підприємство «Лана» (юридична адреса: Одеська область, місто Котовськ, вул. Комсомольська, 113, п/р № 260071408 відкритий в ООФ АППБ «Аваль» МФО 328351, код ЄДРПОУ 25035324) та відкрив ліквідаційну процедуру. Ліквідатором призначено арбітражного керуючого Сафронову Світлану Володимирівну (ліцензія № 250014 серія АА від 19.11.2001 г.).

До уваги акціонерів
Закритого акціонерного товариства
Українська нафтогазова страхова компанія!

Повторне скликання Зборів Акціонерів ЗАТ «Українська нафтогазова страхова компанія» оголошено на 12 червня 2003 року.

Місце реєстрації Акціонерів і проведення Зборів: 47003, м. Кременець, пров. Шевченка, 1.

Реєстрація Акціонерів: о 10.00 год. 12 червня 2003 року.

Початок роботи Зборів: об 11.00 год. 12 червня 2003 року.

Порядок денний:

1. Звіт Правління Товариства про фінансово-господарську діяльність Товариства за 2000, 2001 та 2002 роки та основні напрями діяльності Товариства на 2003 рік.
2. Звіт ревізійної комісії Товариства за 2000, 2001 та 2002 роки.
3. Затвердження річного звіту, балансу за 2000, 2001, 2002 роки та основних напрямів діяльності Товариства на 2003 рік.
4. Про передачу ведення реєстру власників іменних цінних паперів та укладання відповідного договору.
5. Про внесення змін та доповнень до Протоколу Загальних Зборів Акціонерів ЗАТ «Українська нафтогазова страхова компанія» № 12 від 6 червня 2000 року (зокрема, з метою приведення цього Протоколу у відповідність до чинного законодавства).
6. Внесення змін та доповнень до установчих документів Товариства (зокрема, з метою приведення цих документів у відповідність до чинного законодавства).
7. Про затвердження нового штатного розпису Товариства.
8. Про вибори Голови та членів Спостережної ради Товариства.
9. Про вибори Голови правління, Президента, віце-президент та членів Правління Товариства.
10. Про укладання контракту з Президентом Товариства.
11. Про вибори Голови та членів Ревізійної комісії Товариства.
12. Про виплату дивідендів.

Для участі у Зборах Акціонерам потрібно мати при собі документ, що посвідчує особу; представникам Акціонерів — документ, що посвідчує особу, а також доручення на право участі у Зборах.

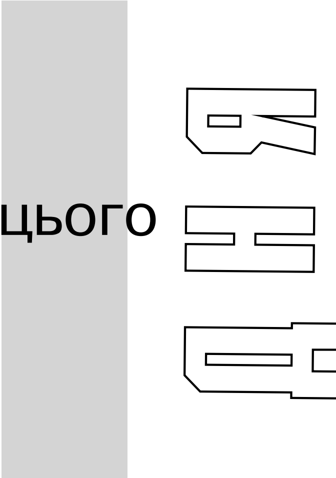

КУРІНЬ

Сьогодні «Курінь» вивішує малюнок Олега ЛОКТЄВА (Запоріжжя) — призер третьої міжнародної виставки-конкурсу карикатур «Карлюка-2003» (Полтава). Нагадуємо, що ця карикатура за темою «Як і що ми п'ємо...» отримала спеціальний приз нашої газети.

ЦЬОГО ДНЯ

■ 1890 р. Народився поет Микола Зеров.

■ 1918 р. Німецькі окупаційні власті запровадили в Україні військово-польові суди. Протест Центральної Ради.

■ 1926 р. В СРСР розпочато боротьбу з «націонал-ухильництвом» в Україні.

■ 1945 р. У Німеччині помер Павло Скоропадський, 29. IV. 1918 р. проголошений гетьманом України.

■ 1964 р. Африканські держави Танганьїка і Занзібар об'єдналися в нову країну — Республіку Танзанію.

ДОШКА ПОШАНИ «КУРЕНЯ»

Од тімені до пупа

Степан Гавриш, лідер фракції «Демократичні ініціативи»:

— Загалом, наступний президент має бути чимось середнім між філософом і сталеваром...

Від чергового:

Головне — не переплутати. Бо якщо од тімені до пупа буде сталевар, а нижче пупа — філософ, це одне. А якщо навпаки — то вже зовсім інше.

Дивовижне — поруч

Валентин Ландик, народний депутат, фракція «Регіони України»:

— Треба виходити в Києві на Хрещатик, підходити до людини й запитувати:

«Тобі стало краще жити?»

Від чергового:

Навіщо так далеко ходити? Вийдіть на Грушевського, до Кабінету міністрів, й запитайте!..

«Возбуждать все!..»

Юрій Смирнов, Міністр внутрішніх справ України:

— Годі займатися прикрашанням дійсності. Хай у нас злочинність зростає на

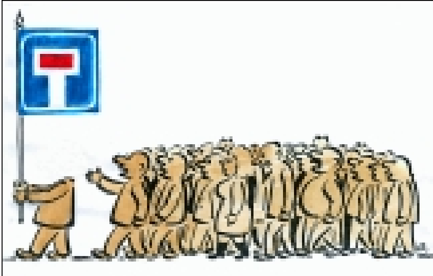
10, 20, 30 відсотків (відкритим текстом кажу), але хай буде правда: «возбуждать все, что подлежит возбуждению, и никаких рассуждений».

Від чергового:

Велика й могутня міліцейська мова!

...Або голова в кущах

Михайло Погребінський, політолог, про необхідність політреформи й обмеження повноважень Президента;

— Переможець одержує все і починає відривати голови...

Від чергового:

А потім увесь світ дивується, що ми живемо серед безголових...

Мал. Володимира КАЗАНЕВСЬКОГО, Олександра МОНАСТИРСЬКОГО, Василя ФЬОЛЬОРКА.

АСТРОЛОГІЧНИЙ ПРОГНОЗ

з 28 квітня по 4 травня 2003 року

Сумніви і недовіра, виявлені до інших, можуть погіршити ваші взаємини з оточенням. У багатьох виникне потреба повернутися до старих справ, паперів чи зв'язків. Паперова робота стопоритиметься. Можливі проблеми з водою, нафтою, газом і транспортом.

ОВЕН. Колишні успіхи можуть привести до того, що вам здаватиметься, що так буде завжди. Вам не варто зараз розслаблятися, ситуація, пов'язана з вашим фінансовим становищем, буде оманлива, до того ж не з чиєїсь злої волі, а тому що багато хто з вас не матиме повної і точної інформації з цього питання.

ТЕЛЕЦЬ. Останні події дали вам можливість зміцнити свої стосунки з начальством. Цього тижня ви можете виявити свою необізнаність, що ймовірно негативно позначиться на вашому службовому становищі. Тому ваші дії мають бути обдумані і виважені.

БЛИЗНЯТА. Ви можете перебувати в полоні власних помилок. Вам важко буде розібратися у своїх думках і почуттях. Через недовірливість і підозрілість ви можете бути упереджені щодо ваших відносин з іноземними партнерами або стосунків людьми здалеку.

РАК. Вашою проблемою цього тижня може стати надмірна зарозумілість. Матеріальне становище, якого ви домоглися завдяки своєму професійному просуванню, ще не привід для того, щоб зазнаватися, є імовірність спокуси. Ви вибиратимете, залишатися скромним чи ні.

ЛЕВ. Ви можете стати свідком конфлікту між вашими батьками і чоловіком чи дружиною. Стати на чийсь бік вам буде важко, тому що зрозуміти, хто і що говорив, буде просто неможливо. І будь-які спроби з'ясувати це тільки погіршать ситуацію.

ДІВА. Не тіште себе думками щодо своїх знань з того чи іншого предмету, вам може здаватися, що ви добре все знаєте, але перевірте себе ще раз, щоб уникнути зайвих труднощів. Якщо у вас скоро іспити, вам потрібно подолати свою самовпевненість.

ТЕРЕЗИ. Ви упевнені, що обіцяну вам підтримку або ж пільги ви цього тижня отримаєте. Найпевніше, ви помиляєтеся, цілком можливо, що ті, хто вам обіцяв допомогу, внаслідок об'єктивних обставин не зможуть вам її надати вчасно.

СКОРПІОН. Стереотип стосунків, що склався у вас з партнером чи чоловіком, буде серйозною перешкодою. Щоб не зіпсувати стосунки з ними, перегляньте принципи, на яких будуються ваші взаємини, можливо, вони вже застарілі або надумані й упереджені.

СТРІЛЕЦЬ. Недомовки та інтриги на роботі можуть негативно позначитися на ваших взаєминах з колегами. Від вас вимагатимуться величезні зусилля, щоб протистояти власному бажанню втрутитися у ситуацію, що виникла на роботі. Якщо ви все-таки опинитеся у вирі подій, то в результаті винуватцем будете ви.

КОЗЕРІГ. Ваші ревнощі та підозрілість зроблять вам погану послугу: це може призвести до конфлікту з коханою людиною чи дитиною. Якщо ви дорожите своєю любов'ю, то вам треба з'ясувати: це виявляються ваші риси як власника чи ви просто не впевнені у собі?

ВОДОЛІЙ. Ваші непродумані дії можуть призвести до проблем удома чи в сім'ї. Щоб уникнути цих непотрібних проблем, вам необхідно бути дуже уважним і зосередженим. Особливо, якщо ви маєте намір купувати або продавати нерухомість.

РИБИ. У вас буде багато контактів, нових зв'язків та інформації. Не поспішайте робити висновки і приймати рішення. Вам необхідно ретельно в усьому розібратися. Для цього вам краще усамітнитися і самостійно все проаналізувати, щоб не залишалося нез'ясованих питань.

СІМ МІШКІВ ГРЕЧАНОЇ ВОВНИ

Генеалогія

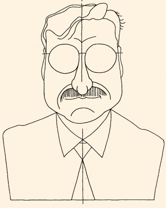
Це колись у Банановому Маразмадорі всі люди були братами, а сьогодні вони вже бідні родичі шакалів, жирних котів, грошових мішків.

Протестують не всі

Не всі в Банановому Маразмадорі протестують проти безладу, безробіття, розгулу криміналітету. Хто хоче, той знаходить собі роботу. Особливо гарно тут платять за провокації проти опозиції.

Олександр ПЕРЛЮК.

Чергував по «Куреню» Віталій СУДДЯ.

КРОСВОРД № 7

Друкуємо останній кросворд конкурсу

По горизонталі:

4. Сознательное неисполнение определенных обязанностей как метод экономической борьбы.
7. Потеря, урон.
9. Средства банка, находящиеся на его счетах в заграничных банках в иностранной валюте.
11. Письменное уведомление, даваемое капитаном фрахтователю (или его агенту), о полной готовности судна к погрузке или выгрузке.
13. Денежная единица Словении.
16. Российский министр финансов в 1993 году.
19. Крупная административно-территориальная единица в Украине.
21. Редкий металл со стратегическим значением.
22. Нарицательная стоимость ценных бумаг или денег.
23. Страхование транспортируемых на судах грузов.
24. Тяжелый кризис в экономике и социальной жизни страны, сопровождающийся падением производства, разрушением экономических связей, понижением жизненного уровня большинства населения.
27. Устройство в ЭВМ для отображения текстовой и графической информации.
30. Открытый прилавок для торговли на улице.
32. Слово, присутствующее в названиях многих иностранных фирм-производителей автомобилей.
34. Европейский город, центр проведения международных выставок.
35. Белорусский рубль в народе.
36. Один из способов обучения персонала.

По вертикалі:

1. Беспроцентный кредитный билет, выпускаемый эмиссионным банком.
2. Коллегиальный орган управления банком.
3. Систематизированный свод сведений, составляемых периодически или в результате непрерывных наблюдений.
5. Банковская книга, в которой учитывается задолженность банку со стороны клиентов.
6. Национальная валюта Украины.
8. Информационный щит.
10. То, что возмещается государством или страховыми фирмами после стихийного бедствия.
12. Должник.
14. Соотношение между денежными единицами разных стран по количеству представленного ими золота или по их покупательной силе.
15. Американский экономист, один из лидеров современного консерватизма.
17. Доход собственника земли, в котором реализуется собственность на землю.
18. Обязательный платеж за членство в какой-либо общественно-политической организации.
19. Установленный размер заработной платы.
20. Экономист, один из основателей неоклассической макроэкономики. Нобелевская премия (1995).
25. Объем печатного издания.
26. Неоконный налог.
28. Страна, отвергнутая миром.
29. Официальное денежное или иное материальное поощрение.
30. Учреждение для выдачи ссуд под залог движимого имущества.
31. Мера установленного потребительского минимума.
33. Мера веса в промышленных масштабах.

Повну інформацію про результати шостого туру конкурсу «Бізнес-кросворд» ви можете знайти на сайті **VlasnaSprava. Info.**

Нагадуємо, що для участі в конкурсі необхідно скористатися одним із трьох можливих варіантів передачі відповідей: заповнити електронну версію кросворду на сайті **VlasnaSprava.Info**, переслати пронумеровані й класифіковані (горизонталь—вертикаль) відповіді на електронну адресу: crossword@vlasnasprava. Info або на факс 490-58-30.

Зараховуються тільки ті відповіді, що були відправлені не пізніш як за 10 днів з дня виходу першої публікації в ЗМІ.

Кінцеві результати конкурсу будуть опубліковані в одному з травневих номерів газети або ви зможете їх побачити на сайті: **www.vlasnaSprava.Info.**

Про місце і час нагородження переможців організатори повідомлять додатково.

Організатори вибачаються за допущену з технічних причин помилку у відповіді на 10-те запитання по горизонталі кросворду № 5. Правильною відповіддю є **«Прокура».**

Відповіді на кросворд №6

По горизонталі: 1. Купюра. 3. Кризис. 6. Доступ. 7. Москва. 9. Депозит. 11. Столица. 13. Абонент. 15. Инновация. 18. Туризм. 19. Дефолт. 20. Маршалл. 21. Бизнес. 22. Маклер. 26. Диктатура. 28. Карьера. 30. Изъятие. 32. Намибия. 35. Сектор. 36. Статус. 37. Товары. 38. Гезелл.

По вертикалі: 1. Каско. 2. Алле. 3. Кэри. 4. Сукре. 5. Прорыв. 6. Дисконт. 8. Автомат. 9. Дамно. 10. Тариф. 12. Ликвидность. 14. Нотификация. 16. Оферент. 17. Аппарат. 21. Бруцкус. 23. Регресс. 24. Милан. 25. Армия. 27. Арбитр. 29. Рэкет. 31. Титул. 33. Акты. 34. Итог.

НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

Сон на зиму відклади, а діло у квітні зроби

27 квітня — Великдень, Пасха. Одне з найбільших, після Різдва, християнських свят. Під час богослужіння священик сповіщає: «Христос Воскрес!». Всі урочисто обходять храм, святять паски і крашанки. Потім люди сповіщають про велику радість, вітаючи один одного: «Христос Воскрес!». Їм відповідають: «Воістину Воскрес!» і тричі цілуються.

27 квітня — Мартина. Якщо жаби на Мартина кричать, а після Мартина мовчать — неодмінно похолодає.

30 квітня — Зосима. Вважається покровителем бджіл. З початком медозборів виставляють на пасіках ікони захисника бджіл, відправляються молебні.

2 травня — Івана Старопечерника. Раннє травневе сонце особливо активне, а отже, сприятливе для вибілювання полотна. Починали жінки вибілювання полотна цього дня.

Прикмети квітня

■ Під час весняної оранки зверніть увагу: якщо в борознах буде багато личинок хруща, то це віщує добрий врожай проса, а вишні вродять погано.

■ Великі роси — на добрий врожай.

■ Якщо у квітні кропивниця сідає на вулики — буде медовий рік.

■ Якщо кури злітають на найвищі місця в курнику чи на подвір'ї — чекай опадів.

■ Розпустилися листочки дуба — час сіяти горох.

Голос України

Редактор номера Віталій СУДДЯ.

Редколегія: Леонід БРОВЧЕНКО, Анатолій ГОРЛОВ, Сергій ДЕМСЬКИЙ, Віталій ЖЕЖЕРА, Іван ІЛЛЯШ, Світлана ПИСАРЕНКО, Віталій СУДДЯ.

Головний редактор Анатолій ГОРЛОВ.

- За зміст та достовірність інформації у рекламних публікаціях відповідальність несе рекламодавець.
- Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.
- За точність викладених фактів відповідальність несе автор.
- Рукописів не повертаємо.
- Листування з читачами — тільки на сторінках газети.
- При використанні наших публікацій посилання на «Голос України» обов'язкове.

(р) Платні матеріали.

Свідоцтво про реєстрацію періодичного друкованого видання—КВ № 1 від 26.05.1994 р.

Ціна договірна

Газета виходить 5 разів на тиждень (крім неділі й понеділка) українською і російською мовами.

Передплатні індекси: для індивідуальних передплатників — 40224, для підприємств і організацій — 60955.
Загальний тираж 159000.

Комбінат друку видавництва «Преса України». 03047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.
Фотоформи виготовлено в КЦ редакції газети «Голос України»
Зам. 0311078. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

Газета виходить з 1 січня 1991 року.

Адреса редакції: 03047, Київ-47, вул. Нестерова, 4.

ТЕЛЕФОНИ: для довідок — 454-84-92; телефакс — 234-72-54; відділ реклами — 449-72-53, 454-81-34, 454-81-44; телефакс — 449-85-62.

E-mail: mail@golos.com.ua — загальний
reklama@golos.com.ua — відділ реклами
let@golos.com.ua — відділ листів
foto@golos.com.ua — відділ ілюстрацій

Internet: http://uamedia.visti.net/golos

Передплата на газету «Голос України» (on-line) за адресою: www.dnepropochta.dp.ua; www.presa.ua

При підготовці матеріалів використовується інформаційно-пошукова система Верховної Ради України «Законодавство»

